

Міністерство освіти і науки України
Національний університет “Києво-Могилянська академія”
Факультет соціальних наук і соціальних технологій
Кафедра соціології

Кваліфікаційна робота
освітній ступінь-бакалавр

на тему

**«Соціокультурна адаптованість студентів та академічна успішність (на
прикладі студентів НаУКМА)»**

Виконала: студентка 4-го року
навчання, напряму підготовки
054 «Соціологія»

Большакова Анастасія Максимівна

Керівник: Осипчук А.Д.
кандидатка соціологічних наук, доцентка
кафедри соціології НаУКМА

Рецензент: Прохорова А.А.
Магістр соціології, старший викладач

Кваліфікаційна робота захищена з оцінкою

Секретар ЕК: _____

«____» _____ 2021 р.

Київ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1: ВИВЧЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ АДАПТОВАНOSTI СТУДЕНТІВ.....	6
1.1 Історія дослідження і концептуалізація поняття «соціокультурна адаптація» в соціології.....	6
1.1 Соціокультурна адаптованість студентів закладів вищої освіти.....	8
1.3 Академічна успішність як фактор соціокультурної адаптації студентів.....	13
1.4 Зміна впливу факторів соціокультурної адаптації в умовах карантину.....	18
РОЗДІЛ 2: СПЕЦИФІКА АКАДЕМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ У СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ НАУКМА.....	23
2.1. Методологічні засади дослідження.....	23
2.2. Результати інтерв'ю, проведених зі студент(к)ами НаУКМА.....	25
ВИСНОВКИ.....	46
Список використаних джерел.....	50
Додатки.....	56
Додаток А. Гайд для проведення інтерв'ю.....	56
Додаток Б. Транскрипт інтерв'ю.....	58

ВСТУП

Вища освіта в сучасному світі, що перебуває у безперервному розвитку, є невід'ємною складовою соціалізації особистості. Студент(ка) як суб'єкт соціалізації опановує великий обсяг знань, умінь і навичок, у тому числі, здатність орієнтуватись в інформаційному просторі, отримувати нові знання в умовах вищого навчального закладу.

Студент(к)и з першого року навчання проходять адаптаційний етап, від успішності якого буде залежати якість отриманих знань та результати подальшої професійної діяльності.

На сучасному етапі розвитку соціології існує велика кількість трактувань поняття адаптації у зв'язку з інтердисциплінарністю, складністю самого явища адаптації та наявністю різних підходів. На даний момент сформовано ряд підходів до вивчення процесу адаптації студентів. Існує безліч напрямків досліджень, пов'язаних з цією проблематикою. Наприклад, такі дослідники як Е. Дюркгейм, М. Вебер, Т. Парсонс, Р. Мертон, Г. Балл, Ю. Гант та інші пов'язують адаптацію з загальними проблемами соціальної адаптації особистості, як специфічної форми соціальної активності. А О. Асмолов, К. Роджерс, Л. Фестінгер, В. Ядов оцінювали її, як інструмент пристосування до середовища, захисний механізм чи спосіб самоактуалізації. Дослідники Д. Андрєєва, Ю. Бохонкова, С. Гапонова вивчали особливості соціальної адаптації студентської молоді вищих навчальних закладів в аспекті часу й динаміки, змісту і критеріїв, видів та результатів адаптації. Тоді як Ф. Березін, С. Гарькавець, М. Дяченко займались з'ясуванням загальних закономірностей адаптаційного процесу, його структури, механізмів та принципів реагування тощо. Але слід зазначити, що більшість робіт сфокусовано на загальних проблемах соціальної адаптації молоді, або питаннях адаптації студентства до навчальної діяльності без урахування соціокультурного аспекту.

Нагальність зазначеної проблеми підтверджують статистичні дані. За даними звіту президента Національного університету «Києво-Могилянська

академія» А. А. Мелешевича за 2020 рік, кількість студентів складала приблизно 4360 осіб, при цьому кількість відрахованих студентів за 2019/2020 навчальний рік склала 309 особу та тільки 34 особи поновились. Кількість відрахованих студентів підтверджує актуальність проблеми адаптації серед студентів НаУКМА та зв'язку з нею академічної успішності та потребу їх дослідження.

Новим чинником ускладнення адаптації студентів стало переформатування навчального процесу з початку пандемії COVID-19, зокрема, запровадження дистанційного навчання в НаУКМА. Загальна зміна форми навчання для всіх студентів змінила процес адаптації як першокурсників, так і студентів старших курсів. Через перехід у онлайн-формат навчання такі фактори соціокультурної адаптації як навички комунікації та соціальної взаємодії, а також участь у позанавчальних активностях втратили свою актуальність. Багатьма дослідженнями доведено, що соціокультурна адаптація та академічна успішність студентів корелюють між собою, що робить академічну успішність одним з найголовніших її факторів. Дослідження показують взаємну залежність цих двох понять. Особливої актуальності цей фактор набув саме у часи пандемії COVID-19 через зменшення впливу інших, звичних для докарантинних часів, факторів.

Отже, незважаючи на достатньо велику кількість досліджень, присвячених даній тематиці, проблема соціальної адаптації студентів у часи пандемії та дистанційного навчання стає ще більш актуальною та потребує подальшого дослідження, з урахуванням нових умов навчання, та пошуків її подолання.

Об'єктом дослідження було обрано студентство НаУКМА 1-4 років навчання.

В якості **предмету** дослідження виступає академічна успішність як фактор соціокультурної адаптації.

Метою цього дослідження є виявити значення академічної успішності в процесі соціокультурної адаптації. Реалізація цієї мети вимагає вирішення наступних завдань:

1. З'ясувати сутність поняття соціокультурної адаптації.
2. Аргументувати вплив академічної успішності на адаптивність студентів.
3. З'ясувати, як дистанційне навчання під час пандемії COVID-19 вплинуло на адаптивні процеси студентства.
4. Визначити фактори соціокультурної адаптації студентства, які впливають на академічну успішність.
5. Виявити фактори, що перешкоджають академічній успішності студентства.

Емпірична частина дослідження базується на методах якісного аналізу, а саме проведенні особистих фокусованих напівструктурованих інтерв'ю. Інтерв'ю проводилися зі 17 студентами-бакалаврами НаУКМА з усіх факультетів.

РОЗДІЛ 1

ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ АДАПТАЦІЇ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ЯВИЩА

1.1. Історія дослідження і концептуалізація поняття «соціокультурна адаптація» в соціології.

Загальний термін «адаптація», що є похідним з латинського «adapto» — «пристосовую», у наукових джерелах було вперше згадано у середині XIX століття німецьким фізіологом Г. Аубертом (Kalloniatis & Luu, 1995). Проте саме поняття адаптації є набагато старшим та зустрічалось ще у античних філософів (Leroi, 2015).

Поняття адаптації є міждисциплінарним, тому задля його концептуалізації для початку треба визначити поняття та процес соціальної адаптації, оскільки саме соціальна адаптація є об'єктом вивчення соціології. Попри очевидність та простоту поняття «соціальна адаптація», воно часто має різний зміст, залежно від дослідника та джерела. Це пояснюється складністю концепції, що одночасно відображає як процес адаптації суб'єкта до суспільства, так і кінцевий результат цього процесу (Мартиненко, 2019). У сучасній науковій літературі існує понад двісті різних визначень соціальної адаптації, тому більш доцільним буде виділити ключові дослідження і визначити основні погляди науковців на цю тему (V. Terziev, 2014).

У XX столітті адаптація стає об'єктом вивчення відомих соціологів. Одним з перших дослідників соціальної адаптації є послідовник позитивізму Еміль Дюркгайм. Він вважав, що суспільство підтримує «нормативних» людей, що живуть за принципами та правилами суспільства та засуджує тих, хто цього не робить. На його думку, людина, яка не приймає норми існуючої соціальної сфери, не зможе адаптуватися до неї. Дюркгейм розглядає адаптацію індивіда і суспільства як єдиний процес в якому «нормативна» людина здатна краще адаптуватись до суспільства і навпаки. На його думку,

соціальна адаптація — це засвоєння індивідом соціальних норм (Дюркгайм, 1995).

У свою чергу Макс Вебер (1990), спираючись на концепцію раціональності, обґрунтував детермінацію поведінки індивіда. Якщо соціальні норми співпадають з інтересами індивіда, він їх дотримується, якщо ні — він їх порушує. Нормативна поведінка обумовлена рівнем раціональності. На відміну від Дюркгайма науковець припускає, що адаптованою може бути найбільш «раціональна», а не «нормативна» людина. Він вказує на єдність індивідуального та групового рівнів адаптації та виявляє їх природні протиріччя. За Вебером, адаптація є не тільки способом існування індивіда, а й одним з механізмів соціального прогресу (1990). Американський соціолог та засновник школи структурного функціоналізму Толкотт Парсонс вивчав адаптацію у своїй соціологічній теорії, яка описує процеси входження людини в соціальні системи. Він стверджує, що адаптація відбувається завдяки особистісним механізмам засвоєння норм і цінностей соціального середовища, серед яких виокремлює пізнавальний, захисний та механізм пристосування (Парсонс, 1997). Талкотт Парсонс акцентує увагу на необхідності балансу між потребами людини та соціальним середовищем і розглядає адаптацію як баланс між потребами індивіда та суспільства (1997).

Соціальна адаптація виявляється в змінах особистості на початку інтеграції та набуття почуття приналежності до групи (Boudon, 2002). При цьому, соціальна адаптація не має на увазі «відповідність» якійсь групі, оскільки адаптація до середовища може включати поняття модифікації цього середовища, зміни його рамок (Rocher, 1992).

Сучасне стандартне визначення соціальної адаптації може бути сформульовано як «взаємодія між індивідом та соціальним середовищем». По-іншому, основою адаптації є не пряме протистояння індивіда і суспільства, а їх компроміс. Задоволення потреб особистості відповідає інтересам і цілям суспільства, інакше ці потреби не були б доступні для індивіда. Отже, задоволення потреб особистості означає «відповідність

соціуму», тобто соціальну адаптацію (Terziev, 2017). Люди з народження вчаться адаптуватися до різних обставин і умов для успішної взаємодії з іншими та задоволення власних потреб. Це вимагає глибокого розуміння цих потреб шляхом вивчення процесів адаптації до навколишнього середовища та кращих практик взаємодії з іншими (AlZboon, 2013).

У ХХ сторіччі американський соціолог Питирим Сорокін ввів поняття «соціокультура», засноване на органічній єдності частин суспільства (1937). На його погляд, соціальне середовище складається із цілісних соціокультурних систем, яким притаманна внутрішня єдність. Ця внутрішня інтеграція має подвійний прояв: соціальна частина суспільства пов'язана функціональною єдністю, в той же час, все, що відноситься до культури є пов'язаним логічною інтеграцією через знання (Sorokin, 1937). Процес соціальної адаптації включає поняття «культура», з одного боку як загальний соціальний досвід, набутий людством у процесі багатовікової історії, з іншого — як засіб реалізації функцій навчання в повсякденній сфері неформального спілкування людей (виховання, соціальна комунікація) та в системі спеціальних культурних інститутів (освітніх, просвітницьких, інформаційних), безпосередньою метою яких є соціалізація та інкультурація індивіда (Фліер, 2000). Таким чином окремо виділяється концепт соціокультурної адаптації, що визначається як здатність «вписуватися» або ефективно взаємодіяти з носіями культури (Ward & Kennedy, 1999). Інші дослідники розглядають соціокультурну адаптацію як активний процес, який реалізується в єдності соціальної та психологічної адаптації особистості до її оточення шляхом самовдосконалення та розвитку свого потенціалу, що в свою чергу дозволяє реалізувати зворотний вплив індивіда на соціальне навколишнє середовище та стан культури всередині суспільства (Ян, 2018).

1.2. Соціокультурна адаптованість студентів закладів вищої освіти

Соціокультурна адаптація охоплює всі системи соціальних відносин і процесів в різних соціальних групах, включно зі студентством. В сучасних наукових працях сформовано ряд підходів до вивчення процесу адаптації студентів у університеті. Проблемі адаптації студентів закладів вищої освіти як міждисциплінарного концепта присвячено велику кількість наукових досліджень соціологічного, психологічного, педагогічного напрямків. Суттєвий внесок у розвиток соціологічної концепції адаптації студентів до закладу вищої освіти внесли Александер Астін і Вінсент Тінто.

В роботі «What matters in College» Астін розглядає 192 критерії середовища університету, яке включає інституціональні характеристики, пов'язані з навчальним процесом, середовище факультету, а також студентське середовище та індивідуальну залученість (Austin 1993, с.75-76).

Астін (1993) акцентує увагу на важливості активного включення студентів в академічне середовище для їх успішної інтеграції. Дослідник наводить три важливих змінних, від яких залежить академічна успішність: особистісні, інституціональні і демографічні. Особистісні фактори він розділяє на когнітивні (рейтинговий бал, оцінювання у класі, вступний екзамен до закладу вищої освіти) і когнітивні змінні (самооцінка, локус контролю, соціальна і академічна адаптація). До інституціональних факторів він відносить семінари, консультативну службу, фінансову допомогу, клімат і середовище інституції та інші взаємовідносини між студентом і закладом вищої освіти. Демографічними факторами він називає рівень освіти і доходи батьків, стать, вік і етнічну приналежність (Astin, 1993).

Найбільшу затребуваність серед соціологічних і інтердисциплінарних досліджень набула теорія інтеграції студентів Вінсента Тінто. Тінто, спираючись на теорію Астіна, розробив модель інтеграції студентів, де ключовими факторами адаптації є академічна та соціальна інтеграція.

Вінсент Тінто досліджує труднощі адаптації студентів до нового соціального середовища і причини, які спонукають студентів залишати університет. Він розглядає цей адаптивний процес в категоріях соціальних

структур. Згідно його теорії, заклад вищої освіти являє собою систему з особистою соціальною і ціннісною структурою (Tinto, 1993).

Академічне середовище, яке створюється університетом і студентами, має ключове значення для успішної адаптації студентів. Головний фокус у запропонованій моделі зосереджений на взаємодії студента із соціальною і академічною системами. Фактори соціальної і академічної адаптації, за моделлю Тінто, є ключовими задля успішної інтеграції студентів. У свою чергу, недостатня адаптованість до цих нових середовищ призводить до депресій, незадоволення, негативних результатів виконання академічних програм і до рішення залишити університет. На думку Тінто (1993), чим ближче особа до мейнстріму академічного і соціального життя університету, тим вірогідніше вона сприймає себе такою, що відповідає інституції (с.60).

Тінто відокремлює два типи академічної адаптації: структурну академічну адаптацію і нормативну академічну адаптацію. Структурна академічна адаптація знаходить прояв в академічній успішності через систему оцінювання і демонструє зв'язок між інтелектуальним ростом студента і академічним середовищем університету. Водночас, нормативна академічна адаптація відображає усвідомлення студентом його інтелектуального розвитку (China, 2015, с34).

Започаткований у цій моделі підхід набув розвитку у подальших працях. Модель Тінто була протестована в багатьох емпіричних дослідженнях і демонструє ключову роль факторів адаптації як предикторів академічної успішності студентів.

Ку і Лав (2000) розглядають заклади вищої освіти, як інституції, що розвивають свої “культури”. “Культури” університету складаються з загальних норм, спеціальних церемоній, традицій, символів. В той же час, “культура” постійно еволюціонує завдяки взаємовідношенням між старими і новими членами, контактами з іншими культурами. Взаємовідносини між людьми впливають і змінюють як студентів, так й їх середовище (Kuh & Love, 2000, с. 198).

Мілем і Бергер (1997), спираючись на концепт культурного капіталу, емпірично протестували і внесли практичні та концептуальні доповнення до моделі Тінто. Вони доводять, що процес адаптації студентів до нового середовища університету “відбувається в результаті взаємодій між їх поведінкою та сприйняттям” через процес залучення до позанавчальної активності (Milem & Berger, 1997, с.390). Ступінь цього залучення має великий вплив на успішність академічної і соціальної інтеграції студентів (Milem & Berger, 1997).

Аналіз існуючих соціологічних концепцій дозволяє стверджувати, що адаптацію студента(ки) слід розглядати як процес входження в нове соціальне середовище (колектив університету, академічної групи). В процесі адаптації проходить оволодіння відповідними ролями та функціями задля відтворення соціальних норм та цінностей, що властиві цьому середовищу (Спіріна & Зарюгіна, 2014). Адаптацію можна пояснити двосторонньою взаємодією між студентом та викладачами, адміністрацією закладу вищої освіти, однокурсниками, куратором і т.д. Соціально-культурний аспект адаптації характеризується ступенем прийняття людиною норм та правил певної групи, і ступенем прийняття групою цієї людини (Блажієвська & Волчелюк, 2013).

Також адаптацію студента(ки) розуміють як процес узгодження його соціальних і особистісних характеристик з умовами середовища університету. При цьому до процесу адаптації входять формування ставлення до спеціальності, звикання до специфіки оцінювання знань, процес входження до колективу, прийняття традицій студентської культури тощо (Гришанов & Цуркан, 1990).

На основі наведених вище досліджень в роботі використовується визначення процесу адаптації студента(ки) до умов навчання у вищому навчальному закладі як прийняття норм нового соціального середовища, внутрішнє та зовнішнє ставлення до цих норм, включення до системи міжособистісних стосунків у групі.

Адаптація студентів – це багатокomпонентний процес. На думку Гури (2007), основними компонентами адаптації студентів є макросередовище, мікросередовище, адаптивні ситуація та проблема, індивід, що адаптується, умови і фактори адаптації та інші, детальний перелік та пояснення яких викладено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Компоненти процесу адаптації

Компонент	Опис
Макросередовище	соціально-економічна система у її динамічному розвитку
Мікросередовище	заклад вищої освіти як складна соціально-педагогічна система з підсистемами
Елемент, який адаптується	індивід, студент
Адаптивна ситуація	зміна основного провідного виду діяльності індивіда, середовища спілкування
Адаптивна потреба	незадовільність соціальних умов, необхідних для нормальної життєдіяльності, що виникають при наявності адаптивної ситуації
Умови адаптації	відповідність вимог до рівня знань, взаємодопомога, наставництво та інше
Фактори адаптації	чинники, які впливають на адаптаційні процеси

Модель інтеграції студента вбачає, що система університету взаємодіє з характеристиками (стать, національність, цінності) і досвідом (попередні досягнення) студента, щоб визначити ступінь його взаємодії з соціальним середовищем і академічними системами. Оптимальна адаптація призводить до успішної соціальної, академічної і інституціональної інтеграції, яка сприяє академічній успішності (China, 2015, с.8).

1.3 Академічна успішність як фактор соціокультурної адаптації студентів

Академічна успішність – багатовимірний конструкт, концептуалізований на основі багатьох складових. Академічна успішність студентів розглядається у сучасному науковому просторі як один із ключових факторів високої якості закладів вищої освіти.

Адаптаційний процес з перших днів навчання потребує від першокурсників швидкого пристосування до нового соціального середовища і може призвести до проблем у досягненні академічних успіхів. Тінто (1993) зазначає, що “період адаптації до нової ситуації часто болючий та іноді настільки складний, що спонукає студентів молодших курсів, а іноді старших курсів на якийсь час відмовитись від своїх цілей. Для декого, це питання навчитися, як застосувати раніше набуті інтелектуальні навички до нової ситуації (Tinto, 1993, с.47).

Успішність адаптації студентів важлива не тільки для досягнення ними освітньої мети і подальшої професійної діяльності, але не менш важлива для закладу вищої освіти в умовах зростаючої конкуренції. Зокрема, НаУКМА позиціонується як університет високої якості освітнього процесу (Звіт президента Національного університету «Києво-Могилянська академія» за 2020 рік, с.4). Тому з огляду на нагальну потребу збереження контингенту, питання адаптації студентів залишається пріоритетним для університету. Центр соціальної роботи, адаптації та підтримки при відділі роботи зі студентами (САПС), що діє з 2020 р., надає соціальну підтримку студентам,

які опинилися у складних життєвих обставинах, та студентам, які мали проблеми з адаптацією до процесу навчання з огляду на дистанційне навчання. У цілому упродовж вересня–грудня 2020 року до центру САПС звернувся 141 студент, з яких $\frac{2}{3}$ – студенти та студентки першого року навчання (Звіт, с134), що свідчить про складнощі входження у нове соціальне середовище і затребуваність у соціальній підтримці з боку академічної спільноти університету.

Академічна успішність студентів визначається як результат проходження навчального процесу і підсумковий показник академічних зусиль в освітньому процесі. Зазвичай, академічна успішність вимірюється через систему оцінювання знань у вигляді балів. З іншого боку це категорія, яка включає емоційно-особистісні та соціально-ціннісні компоненти, проявом яких є задоволення студента своїми академічними досягненнями, відчуття впевненості у собі та самооцінка.

Студенти університету протягом всіх років навчання стикаються з новими випробуваннями, адаптуючись до нових видів і форм навчальної діяльності, входження до нового академічного оточення, вибудови нових соціальних зв'язків.

Щоб дізнатись причини, від яких залежить успішна соціокультурна адаптація студентів до нового соціального середовища, потрібно виокремити фактори адаптаційного процесу.

У сучасному науковому просторі існує велика кількість факторів, які впливають на адаптованість студентів та їх академічну успішність. Треба зауважити, що серед сучасних дослідників досі не існує єдиної точки зору щодо ключових факторів та їх ієрархії, однак більшість включає до цього переліку соціокультурні, інституціональні, особистісні, академічні фактори.

Зокрема, деякі науковці відзначають залучення до спільноти та академічну успішність студентів як два фактори, що відіграють важливу роль в адаптаційному процесі (Krause & Armitage, 2014). Інші виділяють академічні, особистісно-емоційні та інституційні фактори адаптації як такі,

що можуть негативно вплинути на успішність у навчанні (McCulloch, 2014). Також були зазначені такі категорії факторів, як соціальні, економічні фактори, стосунки у сім'ї та цілі студентів (Aljohani, 2016). Серед інших було згадано вік студентів, географічне походження, час, пройдений від закінчення середньої школи та обрана стратегія навчання (Bone & Reid, 2013).

Результати досліджень показують, що походження студента(к)и, індивідуальні та сімейні стосунки та соціальна підтримка під час першого року навчання мають вплив на адаптацію студентів. Після вступу життя мешканців невеликих міст та селищ зазнає набагато більших змін, ніж у місця, оскільки університет розташований у мегаполісі. Таким чином, середовище, в якому вирости та жили студент(к)и, відіграє важливу роль у адаптації (Feenstra et. al., 2001).

Трухільо та Таннер (2014) стверджують, що важливими факторами є рівень підготовки та почуття приналежності до колективу. Недавні дослідження стверджують, що самі студент(к)и пов'язують адаптацію до навчання на першому курсі зі *soft skills*, і з особистим самопочуттям та інтеграцією в університетське навчальне середовище (Birzina, Cedere & Petersone, 2019).

Вищезазначені дослідження були використані як теоретична база для розроблення класифікації факторів, що впливають на соціокультурну адаптацію студентів. Враховуючи специфіку навчального процесу НаУКМА, фактори було поділено на чотири основні групи: академічні, особистісні, інституціональні та соціальні.

Академічні фактори складаються із факторів, необхідних для пристосування до навчального середовища і досягнення освітніх цілей. До особистісних входять фактори, що залежать від окремого студента(к)и, такі як його внутрішня мотивація, суб'єктивний досвід, тощо. До інституційних було віднесено навчально-організаційні фактори, що зумовлені специфікою університету, як установи. Соціальні об'єднують фактори формальної та

неформальної соціальної взаємодії між студентами. Повну класифікацію факторів соціокультурної адаптації студентів НаУКМА надано у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Фактори соціокультурної адаптації студента			
Інституціональні	Академічні	Соціальні	Особистісні
- Професіоналізм викладачів, відкритість, бажання допомогти студенту - Ставлення адміністрації до студентів - Організація навчального процесу - Наявність необхідних ресурсів	- Попередні знання - Комп'ютерні навички - Здатність отримувати і аналізувати інформацію - Навички критичного мислення - Мотивація до навчання - Академічне середовище - Впевненість у собі - Освітні цілі	- Контингент - Діяльність студентських організацій - Участь у позанавчальних активностях - Згуртованість студентської спільноти - Дружні стосунки з іншими студентами	- Впевненість у собі - Навички комунікації та соціалізації, попередній досвід адаптації - Рівень та особливості доуніверситетської підготовки - Підтримка друзів та родини - Відчуття приналежності до

			академічної спільноти ● Особисті розвиваючі цілі ● Стрес і хвороби
Академічна успішність			

Успішна академічна адаптація студентів сприяє подоланню труднощів, які постають перед ними у навчальному процесі (Gerdes & Mallinckrodt, 2011; Chemers, Hu & Garcia, 2001).

Як було зазначено вище, академічна адаптація включає мотивацію, академічне середовище, впевненість у собі, освітні цілі. Ці фактори мають серйозний вплив, з одного боку, на академічну адаптацію, з іншого – на академічну успішність індивіда (Baker & Siryk, 1999; Rienties et al., 2011).

Мотивація спонукає студентів до більшого ентузіазму у досягненні освітніх цілей (Barrie, 2007). Негативні чи позитивні відношення до академічного середовища, у свою чергу, відображаються на підйомах і спадах академічної успішності (Ramsden 1979; Beyers & Goossens, 2002).

Академічна адаптація успішна, коли студенти мають мотивацію, впевнені у своїх здібностях, задоволені обраним університетом і віддані своїм академічним цілям (Rienties et al., 2011).

Соціальна адаптація в академічному середовищі розглядається як ефективний фактор академічної успішності студентів протягом всього навчального процесу в університеті. Соціальна адаптація студентів складається з таких компонентів, як налагодження стосунків з іншими студентами, викладачами, персоналом університету, створення середовища, в

якому студент підтримується університетом у разі виникнення труднощів адаптаційного процесу. Залучення студентів до соціальних завдань, активностей, подій університету спрощує процес соціальної адаптації і позитивно впливає на академічні досягнення студентів (Haays & Oxley, 1986).

Особистісні фактори пов'язані з фізичним, емоційним станом і особистими ситуаціями. До цих факторів відносять фізичне здоров'я, почуття, самооцінку, ментальні проблеми.

Інституціональні фактори – це фактори з організації освітнього процесу в університеті, ставлення викладачів до студентів, технічного оснащення навчального процесу. Особистісні і інституціональні фактори, які зазначені вище, взаємодіють з академічною успішністю і впливають на навчальні досягнення студентів.

1.4 Зміна впливу факторів соціокультурної адаптації в умовах карантину

Карантин, зумовлений стрімким розповсюдженням пандемії COVID-19, вніс зміни у майже всі сфери життя громадян, зокрема і у сферу освіти. Загалом пандемія COVID-19 спричинила найбільші зрушення в освітній системі в історії людства, зачепивши майже 1,6 мільярда учнів у більш ніж 200 країнах. Закриття навчальних установ вплинуло на понад 94% студентів у світі (Pokhrel & Chhetri, 2021). В Україні усі навчальні заклади країни були змушені терміново та повністю перейти на дистанційну систему навчання, що призвело до низки проблем та ускладнень. У тому числі зміна форми навчання вплинула на процес адаптації студентів. Так, першокурсники 2021-го року вступу повністю проходили процес адаптації у закладах вищої освіти дистанційно.

Процес побудови дистанційного навчання потребує багато часу та підготовки, але в умовах термінового локдауну для українських закладів вищої освіти та НаУКМА в тому числі, це стало справжнім викликом. Проте ця проблема виникла у всьому світі. Так, нещодавнє опитування з 31 країни показало, що лише 6% зі 150 респондентів вважають, що їхня освітня

система добре підготовлена до пандемії (Petrie, 2020). Онлайн-інструменти для навчання зіграли вирішальну роль під час цієї пандемії, допомагаючи школам та університетам полегшити навчання студентів під час закриття університетів та шкіл (Subedi et al., 2020). Постало питання переформатування навчальних програм та системи оцінювання, а також – побудова онлайн-інфраструктури для навчання. Деякі з онлайн-платформ для спілкування та співпраці, такі як Microsoft Teams, Google Classroom, Canvas та інші, дозволяють викладачам створювати навчальні курси, формувати програми навчання та оцінювання. Вони поєднують у собі онлайн-чати, відео-конференції та платформи для зберігання та обміну файлами, що дозволяють організувати заняття та взаємодію студентів та викладачів. Зазвичай вони підтримують обмін різноманітним вмістом – текстовими, аудіо та відео файлами та багато іншого, а також дозволяють відслідковувати прогрес навчання студентів, проводити тестування та оцінку знань (Petrie, 2020). У НаУКМА і до переходу на дистанційне навчання була задіяна внутрішня система DistEdu, що використовується для запису на курси, здачі робіт, перегляду оцінок та іншого. Ця платформа допомогла НаУКМА швидше за інші університети адаптуватись до карантинних умов. Завдяки DistEdu всі матеріали передаються у цифровому форматі, що значно спрощує процес навчання та економить час викладачам і студентам. Процеси здачі робіт та тестування знань також проходять через єдину платформу. Значні зміни відбулись у проведеннях очних лекційних та семінарських занять. Наразі більшість занять проходять у форматі онлайн-конференцій через сервіси Microsoft Teams чи Zoom, що є незвичним як для викладачів, так і для студентів. Проте дослідження показують, що рівень академічної успішності студентів знижується, як і рівень підготовки до іспитів. Причинами цього є зменшення комунікації студентів з викладачем та неможливість офлайн-консультацій з викладачами при виникненні труднощів у навчанні (Sintema, 2020). З огляду на індивідуальні особливості щодо самостійного навчання, студенти можуть по-різному адаптуватись до нових дистанційних

умов: деяким студентам може бути важко зосередитися, тоді як інші, з кращими навичками самоорганізації, мають вищі академічні показники (Usher & Schunk, 2018).

Закономірно, що першочерговою задачею для навчальних закладів у часи карантину було забезпечення освітнього процесу, передача завдань студентам та контроль за їхнім виконанням. В таких умовах питання соціалізації та соціокультурної адаптації студентів відійшло на другий план, адже для початку треба було надати викладачам можливості для проведення занять та оцінки студентів. Хоча закриття навчальних закладів є вимушеним кроком, беззаперечними є наслідки таких навчальних умов для студентів. Наприклад, деякі дослідження стверджують, що тривале закриття навчальних закладів та перебування вдома можуть мати негативні наслідки для фізичного та психічного здоров'я дітей (Brazendale et al., 2017).

На час карантину у НаУКМА діє заборона на проведення усіх наукових, культурно-мистецьких та інших заходів та подій, які були частиною процесу адаптації для багатьох студентів. Це призвело до того, що студентські організації, такі як Бадді, перенесли всі події та активності у онлайн-формат. Наприклад, на початку 2020-2021 навчального року традиційний ФрешФест для першокурсників влаштували за допомогою YouTube-трансляцій та взаємодією через чат-боти, а творчі гуртки проводили зустрічі та тренування у конференціях Microsoft Teams. Звісно, такий формат заходів, основною метою яких є знайомство та взаємодія студентів між собою, не зрівняються з подібними подіями офлайн. Нові дослідження показують, що студенти втрачають соціальний контакт та взаємодію зі своїми вчителями та однолітками. Скорочення співпраці призводить до меншої мотивованості у навчанні, порівняно з очною освітою. Спілкування та взаємодія через інтернет сприймаються як більш напружуючі через тривале перебування за екраном та відсутність невербальної комунікації (Biwer et al., 2021). Також на адаптацію студентів вплинуло закриття та обмеження проживання у гуртожитках на період карантину. З одного боку навчання у

знайомому домашньому оточенні є більш комфортним, але взаємодія між студентами у гуртожитках допомагає адаптуватись не лише до навчального процесу, але й у соціалізації під час переїзду в інше місто. Студенти, які спочатку звикли вчитись в умовах співпраці, тепер змушені навчатись у високоавтономному середовищі лише за допомогою онлайн-контактів (Bíwer et al., 2021). З іншого боку онлайн-навчання дозволяє необмежений та інклюзивний доступ до освіти, наприклад дозволяє студентам з обмеженими фізичними можливостями брати участь у навчанні та позанавчальних активностях у віртуальному середовищі (Basilaia & Kvavadze, 2020). Особливості адаптації у період карантину в умовах пандемії COVID-19 студентів НаУКМА буде проаналізовано в емпіричній частині роботи.

Отже, поняття адаптації є міждисциплінарним, тому має різні інтерпретації в залежності від сфери дослідження. Наше дослідження стосувалось адаптації студентів з точки зору соціології, тому було концептуалізовано поняття соціальної адаптації як взаємодію між індивідом та соціальним середовищем, а соціокультурної адаптації — як процес пристосування до нового соціокультурного середовища, його норм, традицій. Соціокультурна адаптація студентів є поступовим та багатокomпонентним процесом, що об'єднує пристосування до норм і правил університетського середовища, нового колективу та вимог навчання у закладі вищої освіти. Також соціокультурна адаптація студентів часто поєднується з початком самостійного життя, віддаленням від сім'ї, а часто – повною зміною кола спілкування чи навіть місця проживання. Від тривалості та перебігу адаптації залежить академічна і позанавчальна успішність студента(тки), та навіть ймовірність продовження навчання.

Соціокультурна адаптація студентів — це поступовий процес, на який можуть впливати внутрішні і зовнішні фактори. Наприклад, фактори, пов'язані з досвідом і якостями індивіда, такі як мотивація, комунікативні навички, доуніверситетська підготовка тощо. Окремо можна виділити зовнішні фактори - організацію навчального процесу, студентський колектив,

співпрацю з викладачами та інші. Від тривалості та перебігу адаптації залежить академічна і позанавчальна успішність студента(тки), та навіть ймовірність продовження навчання.

Академічна успішність відображає результати проходження навчального процесу через систему оцінювання у вигляді балів. Водночас, академічні досягнення студентів позитивно впливають на їх самооцінку, відчуття впевненості у собі, сприяють прискоренню процесів адаптації у нове середовище університету, що дозволяє розглядати академічну успішність як один з факторів соціокультурної адаптації студентів. Виокремлення факторів соціокультурної адаптації ускладнюється їх великою кількістю і неузгодженістю серед дослідників. Спираючись на модель інтеграції студентів Тінто і результати інших досліджень, а також з урахуванням особливостей організації навчання в НаУКМА, як теоретичну базу для проведення подальшого емпіричного дослідження, фактори соціокультурної адаптації студентів було класифіковано на чотири основні підгрупи: академічні, особистісні, інституціональні та соціальні.

Значні зміни у процесі проходження академічної, соціальної, особистісної адаптації студентів НаУКМА були спричиненні пандемією COVID-19, карантинними умовами і переходом до дистанційного навчання. Внутрішня система DistEdu допомогла швидко адаптуватись студентам і викладачам до нових умов в академічному середовищі. Проте, зменшення комунікації між студентами і викладачами, відсутність онлайн-консультацій, індивідуальні особливості студентів щодо пристосування до самостійного навчання негативно впливають на процес академічної адаптації і рівень академічної успішності. Заборона на проведення позанавчальних заходів, закриття та обмеження проживання у гуртожитках зумовлюють скорочення співпраці студентів між собою і викладачами і гальмують процес соціалізації.

РОЗДІЛ 2

Специфіка академічної успішності у соціокультурній адаптації студентів НаУКМА

2.1. Методологічні засади дослідження

Вивчення факторів соціокультурної адаптації студентів передбачає збір інформації від студентів, що пройшли процес адаптації до нових умов і видів діяльності.

Об'єктом цього дослідження стали студент(к)и Києво-Могилянської академії різних років навчання на різних спеціальностях. Оскільки тема, обрана для дослідження, є сенситивною та потребує отримання широкого спектру інформації, було обрано якісну методологію, адже саме такий тип методів дослідження може бути використаний у випадку, коли необхідним є розкриття індивідуальних факторів.

Серед методів якісних досліджень було обрано напівструктуроване фокусоване інтерв'ю. Фокусоване інтерв'ю є розмовою між респондентом і дослідником, в якій інтерв'юєр має контрольний список питань. Мета полягає в тому, щоб спонукати респондентів висловлюватись особисто, а отже запитання, як правило, є не надто конкретними, що дозволяє отримати різноманітні розгорнуті відповіді. Такий тип інтерв'ю є більш цілеспрямованим, порівняно з загальним та широким неструктурованим інтерв'ю. Хоча такий метод не надає достатньої інформації для репрезентації результатів на певну групу за статтю, віком чи регіоном проживання, можливо отримати суб'єктивні думки, що базуються на особистому досвіді респондента. Питання задаються таким чином, щоб велася неформальна розмова про конкретні питання, що є темою дослідження. За такого методу у респондента є можливість розвивати свою думку, а інтерв'юєр може направляти розмову, охоплюючи широкі області дослідження (Харві, 2012).

Для проведення інтерв'ю використовувався розроблений гайд, що

складався з розставлених у певному порядку питань (Додаток А). Проте, під час проведення інтерв'ю формулювання питань могло відхилятися від початкового. Основою гайду напівструктурованого фокусованого інтерв'ю стали питання, що розкривали найважливіші теми дослідження. Перший блок питань був присвячений досвіду адаптації студентів НаУКМА в університеті. Було визначено розуміння ними поняття адаптації та соціокультурної адаптації, роль особистісних та соціальних факторів при адаптаційному процесі. Розглядались труднощі, з якими стикались респонденти, та що їм допомогло в їх подоланні.

В другому блоці було розглянуто інституціональні та академічні фактори адаптації респондентів. Були задані питання щодо враження від загальної атмосфери в НаУКМА, плюсів та мінусів в навчальному процесі.

Третій блок охоплював питання, пов'язані з академічною успішністю студентів, було розглянуто як зовнішні, так і внутрішні фактори, що впливають на успішність студентів. Ціллю було визначити, що перешкоджає процесу та що саме потрібно зробити для покращення академічної успішності студентів. Також були питання про роботу студентів під час навчання та її вплив на досягнення у навчанні.

Останній блок стосувався питань про дистанційне навчання в умовах карантину. Питання охоплювали досвід студентів під час такого виду навчання та порівняння його з навчанням на очній формі. Це допомогло дізнатись про переваги та труднощі, з якими стикались респонденти.

Респонденти відбирались випадковим чином, виходячи з таких критеріїв, як курс респондента(к)и та відсутність досвіду навчання в будь-якому іншому вищому навчальному закладі. В кінцевому результаті було обрано 14 респондентів з усіх факультетів НаУКМА різної статі та походженням з різних міст України, щоб відслідкувати вплив цих факторів на соціокультурну адаптацію та академічну успішність студентів. У зв'язку з карантинном, спричиненим пандемією COVID-19, задля безпеки респондентів

було вирішено проводити глибинне інтерв'ю у онлайн-режимі, що викликало необхідність введення додаткових критеріїв якості опитування.

Через сенситивність теми, інтерв'ю з респондентами є виключно конфіденційними. Усі цитування інтерв'ю надані без зазначення імені та приватної інформації респондента. Джерело інформації доступно лише досліднику, а результати подані у загальному вигляді, тобто список респондентів не додано до додатків дослідження.

Правила проведення інтерв'ю вимагали використання аудіозаписуючих пристроїв для обробки та подальшого використання наданої інформації лише і тільки у дослідницьких цілях, про що було заздалегідь попереджено респондентів. Методологія дозволяє не використовувати аудіозаписуючі пристрої за наявності прохання респондента.

Усі інтерв'ю було проведено у період з 5 по 21 квітня 2021 року.

2.2. Результати інтерв'ю, проведених зі студент(к)ами НаУКМА

Для даної роботи було проведено 14 фокусованих інтерв'ю зі студент(к)ами Києво-Могилянської академії. Оскільки це дослідження гарантувало надання анонімності, імена респондентів не будуть розголошуватись під час трактування результатів. Також задля зручної комунікації, респондентам надавалась можливість обрати комфортну для них мову проведення інтерв'ю.

На початку інтерв'ю респондентам було запропоновано надати власне визначення адаптації та соціокультурної адаптації, щоб впевнитись, що респонденти розуміють суть цих понять: *«Адаптація – процес пристосування до того чи іншого виду подразника. Соціокультурна адаптація – відповідно адаптація людини в процесі взаємодії його з соціокультурним середовищем і факторами, які прямо чи опосередковано впливають на нього.»* (Респондент 13). *«Адаптація загалом – пристосування до традицій, порядку спілкування/роботи в новому місці або в новому оточенні, вивчення їх поведок*

й пошук своєї відповідної реакції на це. Соціокультурна адаптація – звикання та влиття в нове оточення з відмінними від звичних цінностями, культурою, традиціями.» (Респондент 9).

Оскільки відповіді респондентів щодо розуміння цих понять були схожими до поширених у науковій спільноті трактувань, варто перейти до визначення адаптованості респондентів. 13 з 14 учасників інтерв'ю зазначили, що в перший період їм легше вдалось адаптуватися через швидке знаходження нових знайомств в університеті: *«...Досить успішно....з перших днів навчання вдалося знайти однодумців та влитися в колектив....»* (Респондент 1), *«...коли є розуміння що до чого, є люди, які можуть ввести в курс діла...важливі процес налагодження доброзичливих стосунків з колегами...»* (Респондент 4), *«... маю на увазі, що коли в тебе є близькі стосунки з кимось в одному закладі, то, як на мене, процес адаптації до навколишніх умов пришвидшується...»* (Респондент 2).), *«... цілком успішно. Я досить товариська і розумна людина, тому процес входження в студентський соціум був досить легкий»* (Респондент 7). *«...однокурсники виявилися дуже привітними і цікавими людьми...швидко влилася у процес...»(Респондент 10).*

Одна респондентка зазначила, що в перші місяці навчання мала проблему в комунікації з одногрупниками та іншими студентами, тому її адаптація проходила складніше та довше: *«... не було тісних зв'язків з одногрупниками і було дуже складно звикнути до всього іншого, не було підтримки та порозуміння з одногрупниками, тому не хотілось ходити в університет. Особливо перший місяць виявився для мене дуже складним....»* (Респондент 2). Також в процесі адаптації для респондентів важливим було оточення в університеті, що проявляється не тільки в очікуванні від оточуючих наслідувати певні цінності, а й самим дотримуватись їх, що в результаті дозволяє відчувати приналежність до певної групи: *«...готовність приймати відмінності осіб в смаках, звичках, поведках, інтересах, можливість знайти людей, які поділятимуть ті ж цінності.»* (Респондент

3), «...сприятливе соціальне середовище, до якого людина може себе віднести та вважати себе повноправним членом» (Респондент 12), «...розуміти, які цінності тут панують...не толерантним людям тут буде дуже незручно навчатись....» (Респондент 6), «...другим за важливістю чинником, як на мене, є контингент студентів в університеті, так як, по суті, вони є основною і найбільшою частиною середовища, з якої тобі варто буде взаємодіяти мінімум 4 роки...» (Респондент 13), «...головне – це студентське життя, твої одногрупники. Саме цих людей в 90% ти зустрічаєш, комунікуєш в офлайн або онлайн. Тому студентське середовище, як на мене, більше грає адаптивну функцію в будь-якому університеті» (Респондент 4). Як бачимо, контингент в навчальному середовищі сприяє позитивному досвіду в процесі адаптації та прискорює її. Тому виокремлюємо перші два фактори: соціалізація та контингент, як ті, що допомагали студентам швидше адаптуватись.

Далі було запропоновано порівняти очікування стосовно навчання в обраному закладі вищої освіти з тим, чи рішення вступу до НаУКМА було їхнім власним вибором. 6 респондентів зазначили, що обрали університет за порадою або під впливом родичей: «Частково обрала НаУКМА під впливом поради батька...очікування виправдалися в плані відсутності корупції, достатньої прозорості процесів та рішень, можливість поїхати на мобільність...» (Респондент 3), «...батьки дали перелік університетів, в рамках рекомендації...в цілому все було в межах моїх очікувань.» (Респондент 7). Інші респонденти відповіли, що обирали університет самостійно: «Обирала сама і мої очікування безперечно виправдались...знайшла хороших друзів та якісне викладання курсів на своїй спеціальності..., знала, що тут потрібно буде витратити багато зусиль та часу на навчання та була до цього готова, так воно і сталося....» (Респондент 2), «Це було самостійне рішення..., розуміла, що вища освіта в нашій країні залишає бажати кращого, проте були надії на Могилянку... результат не настільки поганий..., багато позитивних очікувань виправдалися, щодо плану та навчання,

предметів та їх викладання, моєї спеціальності та оточення» (Респондент 1). В обох випадках, не дивлячись на те, чи обирали студенти університет самостійно, чи ні, вони мали певні очікування, які в подальшому виправдались. Всі мали мотивацію та були обізнані з деталями навчального процесу, тому в подальшому не отримали через це негативний досвід.

Наступним розглянемо роль викладачів в процесі адаптації студентів, які є частиною університетського середовища і пов'язані з інституційними факторами. Думки респондентів з цього питання розділились. Перші зазначили, що викладачі зіграли важливу роль в адаптації і вплинули на академічну успішність завдяки взаємодії та позитивному ставленню до студентів, якісній організації навчального процесу та підходу до викладання: *«...новий графік та рівень навантаження не були проблематичними, через лояльне ставлення викладачів та оптимальну організацію навчального процесу керівництвом..., вони допомогли розібратися з нюансами наукової роботи та підлаштуватися під новий рівень навантаження.» (Респондент 1), «...викладацький склад був дуже лояльним, що негативно не вплинуло на цей процес, а навпаки його прискорив..., вони були досить «людьми» і «викладачами», щоб я зміг спокійно влитися як в колектив студентів так і в навчальний процес і успішно вчитися.» (Респондент 7), «Найбільшу роль зіграли викладачі, які мали зрозумілу структуру курсу, чітке РТП та систему оцінювання – це дуже допомогло адаптуватися і зрозуміти, як мають проходити курси та чітко зрозуміти, яка моя роль у формуванні оцінки.» (Респондент 10).*

Інші ж респонденти відповіли, що не покладали на викладачів значну роль та описували пов'язаний з ними негативний досвід. Також для деяких студентів важливою була підготовка ще під час навчання в школі: *«...навчання є навчання, і нічого конкретного при вступі від викладачів не чекаєш, тож до них просто звикаєш, як до інших людей.» (Респондент 12), «... не можу сказати, що супер велику, складається враження, наче мене ще зі школи підготували до навчання в університеті фразами “а в універі за вами ніхто*

бігати не буде, щоб ви контрольну написали''і все в такому дусі.» (Респондент 3), *«... хочу сказати, що були викладачі , які відбивали будь-яке бажання навчатися далі...дуже важливим було і те, як вони доносили інформацію.»* (Респондент 11).

Судячи з цих висловів респондентів стосовно викладацького складу НаУКМА, можна сказати, що студент(к)и мають різну позицію щодо допомоги викладачів в адаптації студентів та це враження залежить від окремого викладача/ки, його стилю викладання, матеріалів та програми. Важливим є те, яку роль покладав студент на викладачів та чи очікував/ла з їх боку допомогу.

Як і стосовно викладачів, до студентської організації Бадді, які супроводжують студентів з першого дня та знайомлять їх з особливостями навчання в НаУКМА, респонденти ставились по-різному. Рівно половина зазначила, що Бадді дуже допомогли їм на першому році навчання, розповідали про викладачів, ознайомили з культурою університету, надавали поради щодо різних дисциплін, влаштовували зустрічі, завдяки яким студенти знаходили нові знайомства: *«...вони розказували про особливості всіх викладачів, типу хто супер вимогливий, а хто лайтовіший, про цікаві/нецікаві предмети для вибору, казали, як екзамени з різних предметів проходили, де яка аудиторія і як розібратися з розкладом. Плюс до цього познайомили нас ще до початку навчального року.»* (Респондент 3), *«...саме вони ввели в курс,... просто взяли тебе за руку та почали вести по могильниці, розповідаючи історії та давали поради. Не лише стосовно навчання, а також стосовно пошуку людей зі спільними інтересами в університеті.»* (Респондент 4), *«...Бадді дуже допомагають на перших порах, розповідають про університет і вводять в курс справи, можуть допомогти на певних дисциплінах, що дуже знижує поріг входження, і адаптація проходить набагато швидше.»* (Респондент 10), *«Бадді надають цінну інформацію: що на нас чекає у процесі навчання, як це пережити, на що варто звертати увагу, до чого ретельніше готуватися...»* (Респондент 8).

Інша половина респондентів зазначила, що не зверталась за допомогою до Бадді та не вважає, що їх роль є важливою під час адаптації: *«На своєму досвіді не помітила значної участі Бадді у процесі адаптації нашого курсу. Єдине, що вони зробили поштову скриньку та спільний чат...можливо вони більше допомагали тим, хто особисто звертався до них із питаннями, але спільних порад чи настанов вони давали зовсім небагато.»* (Респондент 1), *«...з одного боку, вони влаштовували зустрічі першокурсників та розповідали нам про специфіку різних викладачів, а з іншого, їх досвід був дуже суб'єктивний і не завжди релевантний, тому особливо вони нічим не допомогли...»* (Респондент 6), *«...вони присутні, але я не став користуватися їх допомогою. Спочатку як надійшов, це було мені трошки цікаво, але після першого дня - я не побачив в цьому необхідність.»* (Респондент 13).

З отриманих відповідей бачимо, що роль Бадді в адаптації залежить від самих студентів та дій представників організації, адже респонденти мали різне відношення до Бадді та їх ролі. Респонденти відзначили їхню підтримку в процесі адаптації до нового соціального і академічного середовища університету саме на початковому етапі входження. Якщо студенти потребували допомоги в соціалізації та навчально-організаційних питаннях, то звертались до Бадді за допомогою, тому отримували позитивний досвід від їх роботи та визначали їх роль, як важливу під час адаптації.

Щодо ролі студентських організацій та участі в позанавчальних заходах, думки респондентів також відрізнялись. Одна респондентка визначила, що була учасницею СО «Бадді НаУКМА» та отримала виключно позитивний досвід: *«Була 2 роки учасницею СО «Бадді НаУКМА». Однозначно позитивний досвід та мав хороший вплив на мою адаптацію, так як ближче познайомилася з різними людьми з різних факультетів і таке роззнайомлення дало трохи впевненості в собі, завдяки чому загалом стала більш вільно спілкуватися з іншими студентами (з чим раніше були проблеми).»* (Респондент 3). Інша респондентка відповіла, що була учасницею СО «ТА Могилянка», завдяки чому отримала нові знайомства та

професійні навички, але через рік вирішила піти з цієї організації: *«На першому курсі брала участь у студентській організації. Це був цікавий досвід, багато знайомств, розвиток власного хобі...Процес ознайомлення із новою середою проходить швидше й починається вже більш активна участь у студентському житті...Цікаво, коли це проводиться на серйозному рівні та з гарною організацією. Пішла, бо ці фактори зникли з часом і організація втратила свою особливість.»* (Респондент 1). П'ять респондентів хотіли вступити до студентської організації, але не зробили це через брак часу або відсутність відповідного напрямку організації: *«На жаль, не вступила, тому що часу ледь вистачає все встигнути і поспати, враховуючи додаткову роботу...»* (Респондент 10), *«Думав вступити, навіть подавався, але у них там своя атмосфера та діяльність, яка мені не підходить...»* (Респондент 6). Ще троє респондентів не вступали в студентську організацію, але брали участь в позанавчальній діяльності: *«...не цікаво взагалі. Це не варіант познайомитись з іншими..., в організаціях ти, як на роботі...Мала досвід на I курсі, так це допомогло би адаптуватись більше, ніж можна, це однозначно. Я бачила, як люди просто знайомились на заходах, а потім вже планували, коли їхати за кордон. Однак мені було достатньо мого оточення, що сформувалось на початку.»* (Респондент 11), *«...за часи офлайн Могілянки брала участь в різних подіях. Досвід був виключно позитивним і посприяв формуванню нових скілів та соціальних зв'язків. Вечірки – суцільний нетворкінг та хороше спільне проведення часу. Але студентські організації не для мене, вони забирають надто багато часу, якого у мене і так не вистачає.»* (Респондент 8). Інші респонденти не брали участь в позанавчальних активностях та студентських організаціях, оскільки не бачили в цьому сенсу та надавали перевагу роботі: *«Мені це було абсолютно не цікаво і досі таким залишається..., Це не варіант познайомитись з іншими...в організаціях ти, як на роботі.»* (Респондент 4), *«...Надаю перевагу роботі та навчанню, знайомств та активностей мені і так вистачає.»* (Респондент 14), *«Мені це не цікаво. Вважаю, що маю в своєму житті*

важливіші і цікаві речі, ніж студентські організації.» (Респондент 7), «У мене є робота, яка приносить мені гроші та необхідний в майбутньому досвід і це точно важливіше за будь-які студорганізації, а в СО всі як в секті, ще і керують тобою студенти, які самі не є професіоналами в цій справі..., це точно не для мене і мені це одразу було зрозуміло.» (Респондент 12).

З відповідей респондентів бачимо, що для частини участь в позанавчальних заходах та студентських організаціях зіграла важливу і позитивну роль в адаптації та соціалізації: сприяла швидкому входженню у нове академічне середовище, новим соціальним зв'язкам, додала впевненості у собі. Інші мали важливіші для них пріоритети, такі як навчання і робота, основною причиною називали брак часу і асоціації студентських організацій з додатковою роботою, відсутність відповідного напрямку, тому не були зацікавлені у вступі до них.

Також окремого розгляду потребує питання, пов'язане з враженнями від навчального процесу. Респонденти зазначили, що на першому році було важко звикнути до особливостей його організації в НаУКМА:

«...не одразу мала розуміння того, що таке РТП і не всі викладачі на перших курсах його дотримувалися, тому на деяких курсах було децю складно зрозуміти, на який бал розраховувати.» (Респондент 8).

«...найскладніше давалися лекції, 1.5 години начитки матеріалу, особливо якщо викладач не любить його розбавляти, буває складно укласти в голову, але це було тільки на початку.» (Респондент 10).

«...часто у викладачів різні системи оцінювання та ведення курсу. Тому потрібно постійно під них підлаштовуватись, особливо до викладачів з інших курсів. У когось може не бути РТП, а хтось не використовує Дістеду, через це виникає певна розгубленість.» (Респондент 6).

«Неочікувано важко було на першій сесії від незнання нюансів проходження цього процесу, але згодом, все владналося.» (Респондент 1).

Як бачимо, зазначені проблеми виникали саме на першому році навчання, вони стосувались труднощів щодо пристосування до нового академічного середовища факультету, нових форм навчального процесу, як от Робочо-тематичний план (РТП), різних стилів викладу інформації викладачами, навантаження та особливостей системи оцінювання. Щодо проблем, з якими стикалися студенти після першого року, говорили, зокрема, про розклад: *«...мене не влаштовував лише розклад. Він не гнучкий та працювати не можливо було, через великі вікна між парами. Тому приходилось жертвувати або роботою, або навчанням. В моєму випадку я жертвувала навчанням.»* (Респондент 10); роботу деканату: *«...найбільше незадоволення викликає робота кафедри та деканату, які не систематизовано працюють і дуже часто залишають студентів без важливої інформації.»* (Респондент 1); методів і змісту викладання: *«Дуже багато застарілих методів викладання та матеріалів, які не виключають з програми. Певна частка викладачів взагалі не мають уявлення, як потрібно вести предмет і через свою безвідповідальність наражають на підрид успішності студентів.»* (Респондент 14).

З наведених вище цитат можна дійти висновку, що негативне враження від організаційно-навчальних факторів на першому році навчання залежали від недостатнього рівня адаптованості студентів, оскільки потім виникали проблеми, викликані специфікою певного факультету, спеціальності або викладачів.

Серед інших проблем багато респондентів називали проблему із самоорганізацією:

«...Збільшилась індивідуальна відповідальність, я вчилась бути самостійною. Для мене це два таких процеси, до яких я звикала рік. В школі всі за тобою бігають, а тут вже почалось життя.» (Респондент 4).

«...було дуже незвично те, що тебе ніхто не викликає. Треба самостійно підіймати руку тощо. Для мене це також був нонсенс і було важко звикнути.» (Респондент 2).

«...швидко зрозумів, що тут все залежить від мене, маєш сам слідкувати за своїми оцінками та дисципліною.» (Респондент 6).

Але зазначена проблема виникала тільки на першому році навчання, потім студенти звикають до самостійного вивчення матеріалу та самодисципліни, тому ця проблема є тимчасовою.

Щодо позитивних аспектів під час адаптації, всі респонденти виокремили атмосферу в НаУКМА:

«...це досить камерний університет, де всі одне одного знають, багато з ким знайомі й загалом через це створюється враження деякої «університетської сім'ї.»» (Респондент 3).

«...наш університет намагається бути розвинутим по всіх параметрах. Це мене тішить, я зараз розумію, що не змінила би свій вибір. Тут велика сім'я, напевно, звучить наївно, однак могилянці згуртовані та дуже комунікабельні.» (Респондент 11).

«...дуже все подобається... найбільше звичайно дружність людей на потоці, і в цілому все проходить в досить легкій і не напруженій атмосфері, хоча і моментами буває складно по навчанню.»(Респондент 12).

Розглянувши перші два блоки гайду, можемо виокремити наступні соціокультурні фактори, які впливають на адаптацію студентства НаУКМА: соціальні (контингент, наявність студентської організації «Бадді НаУКМА», згуртованість студентів, загальна атмосфера в НаУКМА), особистісні (комунікабельність, самоорганізація, мотивація, відчуття приналежності до академічної спільноти), інституціональні (професіоналізм і лояльність до студентів з боку викладачів, ставлення адміністрації до студентів, організація навчального процесу).

Перейдемо до третього блоку, де питання стосувались академічної успішності студентів. Спочатку респондентам було запропоновано дати визначення поняття «академічної успішності»:

«Успішне засвоєння навчального матеріалу, що відповідає високим оцінкам. Вмотивованість до навчального процесу та вдале проходження перевірок знання.» (Респондент 1).

«... це оцінки та бали студента, але як на мене це ще й загальний рівень включеності в навчальний процес. Те, як студент встигає за дедлайнами, засвоює матеріал та інше.» (Респондент 11).

«... з боку університету, це рівень твоїх балів. З особистісної сторони, це той рівень реальних знань, які ти отримав від університету» (Респондент 14).

Як бачимо, студенти розглядають це поняття не тільки з точки зору отримання високих балів, але і відносять до цього вищезазначені фактори соціокультурної адаптації. Тому далі респондентам було запропоновано назвати фактори, які, як вони вважають, вплинули на їх академічну успішність. Найбільше казали про вплив особистості викладача, його ставлення до свого предмету та методи подачі інформації:

«... Викладачі - якість подачі матеріалу, манера подачі матеріалу, особистість, яка стоїть за викладачем.» (Респондент 7).

«... персону викладача, його вміння доносити знання та система оцінювання.» (Респондент 12).

«... викладачі та матеріали, які вони дають. Якщо видно, що викладач дає матеріал, який йому самому не цікавий, то ти просто виконуєш його і отримуєш не задоволення, а навпаки розчарування.» (Респондент 11).

«Адекватне ставлення викладачів до своїх предметів та навчального процесу. Внормований взаємозв'язок викладачів та студентів..., метод викладання та надання цікавих матеріалів для ознайомлення.» (Респондент 1).

«... адекватність викладача, в тому плані, що він не занижує оцінки та нормально прописує розбаловку на завдання.» (Респондент 3).

Судячи з відповідей, якщо викладач не прикладає особливих зусиль при викладанні предмету: не змінює протягом багатьох років програму, не

пропонує цікаві активності, не підтримує сприятливу атмосферу під час викладання та ускладнює процес навчання непрозорим оцінюванням, то у студентів буде відсутнє бажання отримувати високі бали та залишиться негативне ставлення до цього викладача в подальшому.

Також варто зазначити, що респонденти часто згадували про особисту мотивацію та зацікавленість до навчання, як один з важливих факторів на шляху до академічної успішності:

«... інтерес до своєї сфери діяльності... саморозвиток на додаток до університетських завдань... любов до своєї справи. Все в комплексі дуже допомагає стати успішніше.» (Респондент 10).

«... моя особиста зацікавленість у темі. Попри те, що ми самі обираємо предмети за вибором, часто потрапляєш на той, де лишилися місця, або ж буває що опис курсу не співпадає з реальністю і тоді просто хочеться швидше отримати хоча б задовільну оцінку і більше не згадувати про цей курс.» (Респондент 5).

«Мотивація, цілеспрямованість, тяга до знань. Однак я не настільки академічна успішна людина, оскільки лінива, тому часто здаю все на найнижчий прохідний бал» (Респондент 4).

І останніми, найбільш згадуваними факторами були: брак часу та додаткове навантаження у вигляді позанавчальних активностей та роботи:

«Основне - час, якого завжди не вистачає. Також впливає навантаження поза навчанням - робота та інше» (Респондент 11).

«... час, який я можу приділити, бо не завжди його достатньо для нормального вивчення предметів.» (Респондент 3).

«... часто банально немає часу, щоб все якісно зробити, навантаження велике і іноді здається, що викладачі змовились, коли в тебе п'ять дедлайнів в один день, а плюс ти ще маєш підготуватись до пар, прослухати лекції, і не забувати про життя та обов'язки поза навчанням.» (Респондент 2).

Із зазначених цитат припускаємо, що, по-перше, для студентів важливою є роль викладачів та організація навчального процесу, оскільки, завдяки позитивному досвіду від певного викладача, у респондентів з'являється бажання приділяти багато часу на підготовку та отримувати високі бали, і навпаки – негативний досвід стає підґрунтям для демотивації. Такі відповіді дають змогу побачити роль інституціональних факторів, які згадувались раніше, на академічну успішність. По-друге, простежується роль особистісних факторів, адже якщо студент не задоволений своєю спеціальністю, то у нього буде відсутня мотивація до досягнення академічних цілей та мотивація до навчання загалом. Так само брак часу, який дотичний до самоорганізації студентів, може негативно вплинути на академічні досягнення студентів.

Також студенти відповіли, чи задоволені вони своїм рівнем знань. Цікаво було те, що 9 з 14 респондентів, тобто більше половини, зазначили, що не задоволені отриманими під час навчання у НаУКМА знаннями та назвали причини, що передували цьому. Серед основних причин – нерелевантні до майбутньої роботи завдання: *«За 4 роки навчання отримала дуже багато марної інформації, яку неможливо використовувати у реальному житті...часто доводиться робити безглузді та непотрібні завдання, які займають дуже багато часу та енергії.»* (Респондент 1); брак часу: *«... іноді завдань занадто багато, вони потребують чимало ресурсів та часу, якого в мене немає.»* (Респондент 13); велике навантаження: *«Багато матеріалу просто фізично не встигаєш засвоїти, але загалом я сподіваюсь, що щось відкладається...»* (Респондент 5); наявність роботи: *«... я рано почала працювати, тому цінність грошей для мене була значно вище, чим отримання великої кількості знань з моєї спеціальності.»* (Респондент 4). Інші ж респонденти були задоволені своїми знаннями.

Попри те, що своїм рівнем знання були задоволені не всі, щодо отриманих оцінок нарікань не було. Оскільки респонденти пояснювали це тим, що отримують такі оцінки, на які вони заслуговують, в силу витрачених

зусиль та часу: «... задоволений, бо не приділяю навчанню багато часу та маю відповідні оцінки» (Респондент 4), «...оцінками так, бо з бюджету не злетіла» (Респондент 3), «...я прекрасно розумію, чому отримую такі оцінки, адже бачу, як багато роблять та вивчають мої одногрупники - бюджетники, а мені не потрібно хвилюватись, що я не отримую стипендію чи вилечу з бюджету, бо навчаюсь на контракті. Тому витрачаю рівно стільки часу, скільки можу. » (Респондент 14).

Також окремо було розглянуто, як наявність роботи негативно або позитивно відображалась на академічну успішність респондентів. Одні респонденти відповіли, що не змогли б поєднувати навчання з роботою: «Не працюю, але якщо б працювала, то не змогла би впоратись із таким навантаженням та поєднувати навчання з роботою. В такому випадку, оцінки були б значно нижчими і мотивація меншою, тому одразу це зрозуміла та вирішила займатися працевлаштуванням вже після закінчення університету.» (Респондент 1). Інші сказали, що мали досвід роботи під час навчання, але звільнились через велике навантаження та проблеми з навчанням: «був досвід роботи під час універу, я швидко звільнилась, бо не встигали зробити необхідні обов'язки на роботі та ледь не вилетіла з університету, тому прийняла рішення звільнитись поки не пізно.» (Респондент 2). Ще одним варіантом були респонденти, які працюють та зазначали про погіршення своєї академічної успішності: «... такий спосіб життя досить різко вплинуло на мою успішність, бо з'явився стрес через роботу, і багато втомлювалася через відвідування пар кожного

дня і до цього всього витрачаю час на дорогу, тому далеко не завжди встигали готуватись та вчасно виконувати завдання.» (Респондент 8). Та останній варіант був, коли респонденти мали роботу, але могли підтримувати задовільний для себе рівень навчання. Відповіді цих респондентів ділимо на два випадки, у першому студенти зберігали свої академічні цілі та вмотивованість до навчання: «Працювала під час активного навчального процесу, але оцінки не змінилися, так як графік підлаштовувала під пари й

університет ставила в більший пріоритет, ніж роботу» (Респондент 3). Інші ж студенти з початку вступу в університет пріоритезували роботу, а не академічні досягнення: *«Після того як я почала працювати, а працювати я почала з другого семестру першого року навчання, оцінки перестали бути важливими майже взагалі... Я стала «фільтрувати» та вкладати більше зусиль у предмети, що для мене є дійсно цікавими і корисними в майбутньому та намагаюся тримати середні бали, більше мені не потрібно.»* (Респондент 5).

Останнє запитання в блоці було спрямоване на розгляд того, чи пов'язана адаптація студентів з академічною успішністю. Тут респонденти озвучили наступні фактори адаптації, що допомогли їм в досягненні академічної успішності. Зокрема, підтримка і зв'язки з однокурсниками та студентами старших курсів: *«... допомагають зв'язки зі студентами, які можуть надати цінну інформацію стосовно певних курсів, що полегшує розуміння системи курсів, в результаті це може впливати на успішність та відсутність страху.»* (Респондент 8) та самодисципліну: *Для більш організованих студентів навчання дається легше... Тобі просто легше вчитись, якщо ти відчуваєш себе комфортно у процесі навчання та в університеті загалом.»* (Респондент 5). Також казали про атмосферу, що панує в НаУКМА: *«...впливає на відчуття, одержані в процесі навчання і підштовхує розвиватися і не втомлюватися від навчання, якщо в університеті сприятлива атмосфера.»* (Респондент 10) та організацію навчального процесу: *«... мені для успішного навчання потрібно було пристосуватися до певного об'єму навантаження, навчатися співпрацювати із викладачами, підтримувати з ними контакт, щоб завжди залишатися в курсі всіх справ, завдяки чому отримувати кращі оцінки.»* (Респондент 1).

Отже, був проведений аналіз досвіду респондентів щодо адаптаційного процесу та запропоновано фактори соціокультурної адаптації, які базувались на таблиці 1.2. В подальшому отриманні відповіді респондентів було

порівняно з академічною успішністю студентів. Враховуючи специфіку навчання у «Києво-Могилянській академії», в таблиці 2.1 було запропоновано нову класифікацію факторів соціокультурної адаптації студентів НаУКМА та їх вплив на академічну успішність:

Таблиця 2.1

Фактори соціокультурної адаптації студентів НаУКМА та їх вплив на академічну успішність

Фактори соціокультурної адаптації студентів	Фактори негативного впливу	Фактори позитивного впливу
Інституціональні і академічні фактори	● відсутність уніфікованої системи оцінювання, застарілі методи викладання, ● незручний розклад і відсутність системної роботи деканату ● труднощі он-лайн викладання під час карантину	● професіоналізм викладачів, творче ставлення до предмету, лояльність до студентів, бажання допомогти студенту ● якісна організація навчального процесу ● наявність он-лайн програм DistEdu, РТП ● мотивація до навчання

		• сприятливе до навчання академічне середовище • навички самостійності у вивченні матеріалу
Соціальні фактори	• суб'єктивній, нерелевантний досвід Бадді • відсутність відповідного напрямку в студентських організаціях • складнощі в налагодженні нових соціальних зв'язків	• дружні стосунки з іншими студентами • контингент, університету, згуртованість студентської спільноти • допомога студентської організації Бадді в адаптації на початковому етапі • позанавчальні заходи
Особистісні фактори	• брак часу внаслідок додаткової роботи і навчального перевантаження • відсутність навичок самоорганізації	• навички комунікації і соціалізації • відчуття приналежності до академічної спільноти

Останній блок питань було додано до дослідження через наявність обставин, що викликані карантинними обмеженнями. Тому респондентам були задані питання, що стосувалася навчання в дистанційному форматі. Студенти зазначили, що в перші місяці переходу на дистанційне навчання мали труднощі в опануванні матеріалу через погану підготовку викладачів до такого формату навчання:

«Складним було порозуміння з викладачами стосовно кращої форми викладання та навчання. Далеко не всі були готові до дистанційного викладання, через що виникли проблеми із отриманням оцінок та складанням іспитів у перші місяці. Я знаю, що на інших факультетах і раніше використовували «DistEdu» та «MC Teams», але ми всю комунікацію з викладачами вели через пошту.» (Респондент 1).

«... з пандемією та введенням дистанційного хотілось би краще організовування. Я вже півтора роки на дистанційному, за цей час можна адаптувати процес навчання, я не розумію чому не покласти достатньо зусиль на це. (Респондент 10).

«... слабка організація деяких курсів у дистанційному форматі: незаповнене «DistEdu», хаотичність відеодзвінків на парах особливо на початку карантину.» (Респондент 3).

Хоча не всім респондентам дистанційне навчання давалось тяжко: *«Було взагалі нескладно адаптуватися до дистанційки, ми і раніше на курсі користувались програмами, в яких зараз проводять онлайн-пари. Тому викладачі не мали проблем з їх користуванням, і ми вже було обізнанні, що і як треба робити.» (Респондент 3).*

Як бачимо, викладачі, які раніше не використовували або рідко використовували «DistEdu» та «MC Teams» для навчання, мали проблеми в

організації навчання під час карантину, що також є релевантним для студентів, які рідко працювали з цими онлайн-платформами під час очного навчання.

Важким було і звикання до навчання в домашній обстановці: *«Для мене дім – це місце, де я відпочиваю, а зараз я вимушена тут навчатися та працювати. Для мене це був шок перші місяці, бо я звикла до іншого ритму.»*, *«Важче стало поєднувати навчання та позанавчальні завдання, бо все онлайн і змішується між собою.»* (Респондент 5). Студенти мали адаптуватись до того, що тепер в одному місці зосередженні різні навчальні, особистісні та робочі атмосфери. В цьому плані, позитивну роль зіграла самоорганізованість: *«Я чітко розумів, що потрібно розмежити навчальний та особистий простір... дець за тиждень після введення карантину розробив для себе план, який допомагає мені зосереджуватись на навчанні.»* (Респондент 11).

Також респонденти вказали на відсутність звичного спілкування з однокурсниками та друзями, через що адаптація до дистанційного навчання проходила важче:

«Відсутність особистого контакту з іншими людьми під час пар та перерв... » (Респондент 3).

«... постійна онлайн-комунікація втомлює і бракує соціалізації.» (Респондент 12).

«Найскладніше було пережити карантин – без спілкування.» (Респондент 8).

Окремо було розглянуто специфіку академічної успішності студентів під час дистанційного навчання. Відповіді респондентів з цього питання розділились. Сім респондентів сказали, що з введенням карантину їх оцінки покращились:

« 3 початком нового навчального року, відбулося покращення академічної успішності, через збільшення часу для навчання та оптимізацію робочого процесу з дому.» (Респондент 10).

« ... вплинув лише позитивно. З'явилося чітке розуміння структури курсів, що допомогло розібратися, як саме і за що конкретно я отримую бали і загальна економія енергії та часу, яка потім була вкладена у підготовку до курсів.» (Респондент 9).

Але для інших це зіграло негативну роль, через брак мотивації та навичок самоорганізації:

«Стало легше пропустити якийсь дедлайн, інколи бракувало деталей чи якоїсь інформації по завданням. Наживо можна було підійти до викладача з маленьким уточнюючим запитанням, зараз треба писати довгі офіційні листи, це дуже понижую моя жагу до навчання та негативно впливає на мої оцінки» (Респондент 5).

«Він її понизив, я стала більш розслабленою, дозволяю собі іноді ось пропускати/не виконувати, бо втомлена через те що вдома, плюс навантаження домашніх обов'язків, це пригнічує та демотивує.» (Респондент 4).

«На початку дистанційного навчання успішність децю погіршилась через неорганізовану систему викладання та втрачений взаємозв'язок із викладачами.» (Респондент 1).

Для студентів НаУКМА перехід на дистанційне навчання по-різному вплинув на академічну успішність. Бачимо, що на самому початку всім було важко пристосуватись до умов онлайн-освіти, але частина студентів згодом налаштувала процес домашнього навчання і навіть підвищила свої показники, коли для інших це стало причиною втрати мотивації до навчання, а отже і погано вплинуло на академічну успішність.

Отже, результатом проведення інтерв'ю та його аналізу стало отримання класифікації факторів соціокультурної адаптації студентства НаУКМА та його ролі в академічній успішності, яке базувалось на Табл 1.2. Оскільки якісна методологія передбачає розмаїття думок та не є репрезентативною, наша класифікація була створена на отриманні однієї або більше відповідей.

До обраної класифікації (див. табл 2.1.) увійшли фактори, які було поділено на соціальні, особистісні, інституціональні та академічні. Також з отриманих відповідей респондентів було зроблено висновок, що отриманні фактори відіграють негативну або позитивну роль в адаптації, що в подальшому також позначається на рівні академічної успішності студентів. Від інституційних та академічних факторів залежить якість отриманої інформації, від особистісних факторів залежить мотивація та самодисципліна, яка передує академічним цілям студентів, соціальні фактори полегшують адаптацію до навчального середовища, допомагають налаштовувати певні зв'язки, які в подальшому сприяють академічній успішності.

Як можемо побачити, чотири головних факторів є дотичним та мають важливу роль у процесі адаптованості студентів. Цікавим виявилось і те, що при аналізі досвіду академічної успішності студентів фігурували зазначені раніше фактори соціокультурної адаптації.

Хоча варто зазначити, що під час аналізу інтерв'ю було виявлено, що відповіді респондентів часто різнились у питаннях про фактори адаптації та академічну успішність респондентів. Це пояснюємо тим, що дослідження проводилось зі студентами НаУКМА різних років навчання з різних кафедр і дисциплін. Також потрібно враховувати індивідуальний досвід респондентів, адже для когось важливими були соціалізація, самоорганізація та мотивація як під час адаптації в очному навчанні, так і під час дистанційного навчання, тобто особистісні фактори, які, до того ж, згадували в обговоренні академічної успішності. Для інших важливим під час обох форм навчання були організація навчального процесу, виклад матеріалу, професіоналізм викладачів як інституційні фактори соціокультурної адаптації.

ВИСНОВКИ

Інтердисциплінарність і складність феномена соціальної адаптації пояснюється тим, що він водночас відображає як процес адаптації суб'єкта до суспільства, так і кінцевий результат цього процесу. Включення до процесу соціальної адаптації поняття “культура” як загального соціального досвіду і засобу реалізації функцій навчання в освітній системі дало змогу виділити концепт соціокультурної адаптації. Соціокультурна адаптація – процес пристосування до нового соціокультурного середовища з урахуванням його культурних та соціальних норм. Цей концепт поділяється на наступні структурні компоненти: макросередовище та мікросередовище, елемент, який адаптується, адаптивна ситуація та адаптивна потреба, умови та фактори адаптації. Відповідно соціокультурну адаптацію студентства вищого навчального закладу визначено як процес і результат активного пристосування до умов нового соціального середовища університету.

Академічна успішність розглядається як результат виконання студентом навчальної програми і підсумковий показник академічних зусиль, який вимірюється через систему оцінювання. Водночас, ця категорія включає особистісні і соціальні компоненти, які знаходять прояв у задоволенні студента своїми академічними досягненнями, відчутті впевненості у собі і високій самооцінці. Соціокультурна адаптація і академічна успішність корелюють одне з одним у адаптаційному процесі, що дозволяє розглядати академічну успішність як один з ключових факторів соціокультурної адаптації студентів.

Це дослідження було направлене на з'ясування значення академічної успішності в процесі соціокультурної адаптації студентства НаУКМА. На основі аналізу підходів до вивчення адаптаційного процесу студентів закладів вищої освіти у дослідженнях українських та іноземних науковців, виокремлено низку факторів адаптації студентів, які впливають на їх академічну успішність. До класифікації факторів соціокультурної адаптації студентів було включено особистісні фактори (мотивація до навчання;

навички комунікації та соціалізації; попередній досвід адаптації; рівень та особливості доуніверситетської підготовки; підтримка друзів та родини), інституціональні фактори (професіоналізм викладачів, відкритість, бажання допомогти студенту; ставлення адміністрації до студентів; організація навчального процесу; наявність необхідних ресурсів), соціальні фактори (контингент; діяльність студентських організацій; участь у позанавчальних активностях; згуртованість студентської спільноти), а також академічні (попередні знання, комп'ютерні навички, здатність отримувати і аналізувати інформацію, навички критичного мислення, мотивація до навчання, академічне середовище, впевненість у собі, освітні цілі). Ця типологія була використана у подальшому аналізі емпіричної частини дослідження.

В умовах карантину українські ВНЗ перейшли на дистанційну форму навчання, що зумовлює налаштування навчального процесу до нових умов. Університети мають підготувати необхідні онлайн-платформи та ознайомити з ними викладачів. Адже інституційний фактор є одним з важливих під час адаптації студентів та може вплинути їх академічну успішність. Студенти ж мають заново проходити процес адаптації, звикаючи до незвичних для них умов. Викладачі НаУКМА використовували онлайн-платформ, такі як: «DistEdu» та «MS Teams» для здачі робіт та комунікацій ще до введення карантину. Тому для деяких студентів не було потреби у звиканні до нового функціоналу та вони зосереджувались на самодисципліні та мотивації, щоб підтримувати досягнення своїх академічних цілей.

За результатами аналізу інтерв'ю, було виявлено і систематизовано у вигляді класифікації соціокультурні фактори, які, на думку респондентів, є найвагомішими під час адаптації студентів НаУКМА, і позитивно або негативно впливають на академічну успішність.

Більшість позитивних факторів стосувалася соціальної і академічної адаптації студентів, до яких відносяться: контингент університету, мотивація, комунікабельність, дружні стосунки з іншими студентами, сприятливе академічне середовище, професіоналізм викладачів, лояльність до студентів,

відчуття приналежності до академічної спільноти. Іншими факторами, що потрапили до класифікації, є самоорганізація, позанавчальні заходи, навчально-організаційні процеси.

Зазначена класифікація факторів соціокультурної адаптації студентів варіюється в залежності від особливостей індивіда, оскільки всі респонденти мали різні сценарії адаптації. В когось через особистісні риси характеру під час соціокультурної адаптації найбільшу роль відіграють зовнішні фактори (загальна атмосфера, студентські організації, Бадді). Інші мають проблеми з організаційними питаннями. Для третіх ключовими є внутрішні фактори (мотивація, самоорганізація). Також фактори змінюються в залежності від факультету, окремих дисциплін та викладачів.

Негативні фактори знайшли відображення переважно у блоці, що висвітлював академічні і інституціональні фактори соціокультурної адаптації. Зокрема, студенти висловлювали незадоволення стосовно відсутності уніфікованої системи оцінювання і чітко сформульованого робочо-тематичного плану, застарілих методів викладання серед викладачів різних курсів, негнучкого розкладу занять, відсутності системної роботи деканату. Більшість соціальних факторів, що мають негативний вплив на академічну успішність, респонденти пов'язують зі складнощами входження у нове студентське середовище, а саме: суб'єктивний і іноді нерелевантний досвід Бадді, відсутність напрямків у студентських організаціях, які б відповідали інтересам студентів, складність процесу вибудови дружніх стосунків з іншими студентами. Окрім цього, респонденти виділили особистісні фактори: брак часу, навчальне перевантаження, відсутність навичок самоорганізації як такі, що знижують показники академічної успішності.

За результатами проведеного дослідження позитивні фактори вплива превалюють над негативними, що свідчить про успішність в цілому процесу соціокультурної адаптації студентства.

Результати дослідження можуть бути використані для подальшого вдосконалення адаптаційних процесів студентів як студентськими організаціями, так і викладацьким складом університету. Базуючись на визначеній класифікації, перспективу подальшого дослідження вбачаємо у поглибленому вивченні та виявленні головних факторів соціокультурної адаптації, які впливають на успішність входження до нового соціального середовища університету, особливостей динаміки та способів соціокультурної адаптації студентів першого та наступних років навчання, зокрема аналіз та порівняння ключових факторів адаптації студентів у першому та третьому триместрі першого року навчання, студентів першого та четвертого років навчання, факторів, що вплинули на рішення залишити університет тощо.

Поглиблене вивчення взаємозв'язків між соціокультурними, інституціональними, академічними, особистісними факторами адаптації, з одного боку, та академічною успішністю, з іншого, може слугувати подальшому покращенню якості надання освітніх послуг в НаУКМА.

В часи пандемії COVID-19 студенти змушені навчатись переважно онлайн, маючи значно менше контактів з однолітками та викладачами. Здебільшого автономне та індивідуальне навчання впливає на академічну успішність та соціалізацію студентів, а подальше вивчення цих процесів може допомогти покращити освітню систему в цілому, навіть при поверненні до офлайн-форматів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Блажієвська, С. С., Волчелюк, Ю. І. (2013) Особливості соціальної адаптації студентів-першокурсників до навчання у вищому навчальному закладі. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», 1(7), 34-37. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2013_1_9
- Вебер, М. (1990) Избранные произведения: Основные социологические понятия. Москва: Прогрес
- Гура С.О. (2007) Теоретичні аспекти дослідження процесу адаптації студентів до вищого закладу освіти. Проблеми інженерно-педагогічної освіти, 18(19), 332-338. Режим доступу: http://library.uipa.edu.ua/library/Left_menu/Zbirnuk/18-19
- Дюркгейм Э. (1995) Социология. Ее предмет, метод, предназначение. Москва: Канон.
- Звіт президента Національного університету «Києво-Могилянська академія» за 2020 рік. Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/19269/Zvit_NaUKMA_2020.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Мартиненко, С.О. (2019) Теоретичні підходи до визначення дефініції «соціальна адаптація». Габітус, 10, 29-33. DOI: 10.32843/2663-5208.2019.10.5
- Парсонс, Т. (1997) Система современных обществ. Москва: Аспект-Пресс
- Спіріна, Т. П., Зарюгіна, Ю. Є. (2014) Особливості адаптації студентів-першокурсників до умов навчання у вищому навчальному закладі. Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія “Педагогіка, соціальна робота“, 32, 182-184. Ужгород: «Говерла». Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/11381>
- Флиер А.Я. (2000) Культурология для культурологов: учебное пособие

для магистрантов и аспирантов, докторантов и соискателей, а также преподавателей культурологии. Москва: Академический Проект.

Режим доступа: http://yanko.lib.ru/books/cultur/flier-cult_f_cult.pdf1.pdf

Ян, М. (2018) Сутність поняття «соціокультурна адаптація» та специфіка її прояву в іноземних магістрантів – майбутніх викладачів вокалу.

World Science. 7(35), Vol.1. DOI:

10.31435/rsglobal_ws/12072018/6001

Aljohani, O. (2016). A review of contemporary international literature on student retention in higher education. *International Journal of Education and Literary Studies*, 4(1), 40-52.

DOI:10.7575/aiac.ijels.v.4n.1p.40

AlZboon, S. O. (2013). Social Adaptation and Its Relationship to Achievement Motivation among High School Students in Jordan. *International Education Studies*, 6(10), 63-69. DOI:10.5539/ies.v6n10p63

Astin, A. W. (1993). What matters in college: Four critical years revisited. San Francisco: Jossey-Bass. Retrieved from:

https://www.researchgate.net/publication/242362064_What_Matters_in_College_Four_Critical_Years_Revisited

Baker, R. W. & Siryk, B. (1999). SACQ student adaptation to college questionnaire (2nd ed.). Los Angeles: Western Psychological Services. Retrieved from:

<http://v-psyche.com/doc/IQ/Student%20Adaptation%20to%20College20Questionnaire.doc>

Beyers, W., & Goossens, L. (2002). Concurrent and predictive validity of the students adaptation to college questionnaire in a sample of European freshman students. *Educational and Psychological Measurement*, 62(3), 527- 538. Retrieved from:

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00164402062003009>

Birzina, R., Cedere, D., Petersone, L. (2019). Factors influencing the first year students' adaptation to natural science studies in higher education.

Journal of Baltic Science Education, 18(3), 349-361. DOI:
10.33225/jbse/19.18.349

Biwer et al. (2021) Changes and Adaptations: How University Students
Self-Regulate Their Online Learning During the COVID-19 Pandemic.
Retrieved from:
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2021.642593/full>

Bone, E., & Reid, R. J. (2013). First course at university: Assessing the impact
of student age, nationality and learning style. The International Journal
of the First Year in Higher Education, 4(1), 95-107. DOI:
10.5204/intjfyhe.v4i1.156

Boudon, R. (2002). L'adaptation sociale. Encyclopedia Universalis, (pp.
250-251). Retrieved from:
<https://www.universalis.fr/encyclopedie/adaptation-sociale/>

Brazendale, K., et al. (2017). Understanding differences between summer vs.
school obesogenic behaviors of children: The structured days hypothesis,
International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 14.
Retrieved from: <https://doi.org/10.1186/s12966-017-0555-2>

Chemers, M. M., Hu L., & Garcia, B.F. (2001). Academic self-efficacy and
first year college student performance and adjustment. Journal of
Educational Psychology. Retrieved from:
<https://psycnet.apa.org/record/2001-16705-006>

China, Faustine T. (2015) The relationship between Social Support, Social
Adjustment, Academic Adjustment, and Academic Performance among
college students in Tanzania. The Open University of Tanzania. Retrieved
from: <http://repository.out.ac.tz/1245/>

Feenstra et. al. (2001) First-Year Students' Adaptation to College: The Role
of Family Variables and Individual Coping. Journal of College Student
Development, 42(2), 106-113. Retrieved from:
https://scholars.unh.edu/psych_facpub/118/

Gerdes, H., & Mallinckrodt, B. (1994). Emotional, social, and academic

- adjustment of college students: A longitudinal study of retention. *Journal of Counseling & Development*. Retrieved from:
<https://psycnet.apa.org/record/1994-23355-001>
- Hays, R. B., & Oxley, D. (1986). Social network development and functioning during a life transition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 305-313. Retrieved from: <https://psycnet.apa.org/record/1986-15787-001>
- Harvey, L. (2012) *A Guide to Methodology*. Retrieved from:
<http://www.qualityresearchinternational.com/methodology/>
- Kalloniatis, M., Luu, C. (1995) *Light and Dark Adaptation*. Webvision: The Organization of the Retina and Visual System. Retrieved from:
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK11525/>
- Krause, K. L., & Armitage, L. (2014). Australian student engagement, belonging, retention and success: A synthesis of the literature. U.K.: The Higher Education Academy. Retrieved from:
<https://www.heacademy.ac.uk/node/8683>
- Kuh G. D., Love P. G. (2000) *A Cultural Perspective on Student Departure* Nashville, TN: Vanderbilt University. Retrieved from:
<https://journals.sagepub.com/doi/10.2190/U1RN-C0UU-WXRV-0E3M>
- Leroi, A. M. (2015) *The Lagoon: How Aristotle Invented Science*, pp. 91–92. London: Bloomsbury.
- McCulloch, A. (2014). Learning from future track: Dropout from higher education. *Learning from Futuretrack: dropout from higher education*. Retrieved from: <http://dera.ioe.ac.uk/19643/1/bis-14-641-learning-from-futuretrack-dropout-from-higher-education-bis-research-paper-168.pdf>
- Milem J.F., Berger J.B. (1997) A modified model of college student persistence: Exploring the relationships between Astin's Theory of Involvement and Tinto's Theory of student Departure. *Journal of College Student Development*. Retrieved from:
<https://psycnet.apa.org/record/1997-06050-002>
- Petrie, C. (2020). *Spotlight: Quality education for all during COVID-19 crisis*

- (hundrED Research Report #01). United Nations. Retrieved from: <https://hundred.org/en/collections/quality-education-for-all-during-coronavirus>
- Pokhrel S., Chhetri R. (2021) A Literature Review on Impact of COVID-19 Pandemic on Teaching and Learning. Retrieved from: <https://doi.org/10.1177/2347631120983481>
- Ramsden, P. (1979). Student learning and perceptions of the academic environment. *Higher Education*, 8, 411-427. Retrieved from: <https://link.springer.com/article/10.1007/BF01680529>
- Rausaert, S., Grohnert, T., Niemantsverdriet, S., & Kommers, P. (2011). Understanding academic performance of international students: The role of ethnicity, academic and social integration. *Higher Education Quarterly*. Retrieved from: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10734-011-9468-1>
- Rienties, B., BeBarrie, S. C. (2007). A conceptual framework for the teaching and learning of generic graduate attributes. *Studies in Higher Education*, 32(4), 439-458. Retrieved from: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03075070701476100>
- Rocher, G. (1992). *L'action sociale. Introduction à la sociologie*, (pp. 101-127). Montréal: Les Éditions Hurtubise
- Sintema, E. J. (2020). Effect of COVID-19 on the performance of grade 12 students: Implications for STEM education. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(7). Retrieved from: <https://doi.org/10.29333/ejmste/7893>
- Sorokin P. A. (1937) *Social and Cultural Dynamics*. New York: American Book Company.
- Subedi, S., Nayaju, S., Subedi, S., Shah, S. K., Shah, J. M. (2020). Impact of e-learning during COVID-19 pandemic among nursing students and teachers of Nepal. *International Journal of Science and Healthcare Research*, 5(3), 9. Retrieved from:

https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/08/sg_policy_brief_covid-19_and_education_august_2020.pdf

- Terziev, V. (2014). Възможности за повишаване на ефективността на социалната адаптация на военнослужещи, освободени от военна служба. Русе: Примакс. Retrieved from: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3174881
- Terziev, V. (2017). Factors Affecting the Process of Social Adaptation. European Journal of International Law, 2017. Retrieved from: <https://ssrn.com/abstract=3143186>
- Tinto V. (1993) Leaving College: Rethinking the Causes and Cures of Student Attrition. Chicago: University of Chicago. Retrieved from: <https://eric.ed.gov/?id=ED371658>
- Trujillo, G., Tanner, K. D. (2014). Considering the role of affect in learning: monitoring students' self-efficacy, sense of belonging, and science identity. CBE-Life Sciences Education, 13(1), 6-15. DOI: 10.1187/cbe.13-12-0241
- Usher, E. L., and Schunk, D. H. (2018). "Social cognitive theoretical perspective of self-regulation," in Handbook of Self-Regulation of Learning and Performance. NY: Taylor & Francis Group, 19–35. DOI: 10.4324/9781315697048-2
- Ward C., Kennedy A. (1999) The measurement of sociocultural adaptation. International journal of intercultural relations, 23(4), 659-677. DOI: 10.1016/S0147-1767(99)00014-0

ДОДАТКИ

Додаток А.

Гайд для проведення інтерв'ю

Привіт! Дякую, що погодились взяти участь в інтерв'ю. Тема мого дослідження «Соціокультурна адаптованість студентів та академічна успішність (на прикладі студентів НаУКМА)», яке я проводжу для моєї кваліфікаційної роботи. Хочу зазначити, що наше інтерв'ю є конфіденційним, все що ти скажеш буду подане в загальному вигляді без вказання твого імені.

Питання 1. Як Ви розумієте поняття адаптації та соціокультурної адаптації?

Питання 2. Як Ви вважаєте, які фактори допомагають адаптуватися в університеті?

Питання 3. Ви самі вирішили вступити до НаУКМА або це було рішення ваших батьків? Якщо самі, то чи виправдалися ваші очікування щодо університету?

Питання 4. На вашу думку, чи успішно Ви адаптувались до навчання в НаУКМА? Якщо так, то що цьому сприяло? Якщо ні, то чому?

Питання 5. В нашому університеті є бадді, які допомагають фрешам розібратись з університетським життям, чи була їх допомога вам корисна? Чим саме?

Питання 6. Чи Ви є членом студентських організацій? Якщо ні, то чому? Якщо так, то що вам дав/дає цей досвід ?

Питання 7. Ви берете участь в позанавчальних активностях та святкових заходах в університеті? Якщо так, то чи був для вас цей досвід позитивним та як він вплинув на адаптацію в університеті?

Питання 8. Які навчальні процеси Вам давались найважче після вступу до ВНЗ?

Питання 9. Яку роль зіграли викладачі в вашій адаптації в університеті?

Питання 10. Чи задоволені Ви організацією навчального процесу в НаУКМА?

Питання 11. Чи подобається Вам атмосфера, яка панує в НаУКМА? Якщо так, то що саме? Якщо ні, то що саме?

Питання 12. Як Ви розумієте поняття академічної успішності?

Питання 13. Ви задоволені своїм рівнем знань та оцінками? Якщо ні, то що може вплинути на їх покращення?

Питання 14. Які фактори впливають на вашу академічну успішність?

Питання 15. Як Ви вважаєте, рівень адаптованості в університеті може вплинути на академічну успішність студентів? Чому?

Питання 16. Скажіть, будь ласка, Ви зараз працюєте? Якщо так, то чи важко поєднувати навчання та роботу? Ваші оцінки змінились після того, як Ви почали працювати?

Питання 17. Вже рік у НаУКМа заняття проходять в дистанційному форматі. Опишіть, будь ласка, що для Вас було найскладнішим при адаптації до такого навчання?

Питання 18. Як Ви вважаєте, перехід на дистанційну форму навчання вплинув на Вашу академічну успішність? Чому?

Питання 19. Під час дистанційного навчання відсутні позанавчальні активності та святкові події в університеті. Це вплинуло на Ваші загальні враження від навчального процесу?

Питання 20. Вам легко підтримувати зв'язок з викладачами під час дистанційного навчання?

Додаток Б.**Транскрипт інтерв'ю**

Респондент 3.

Тривалість - 45 хв.

І – інтерв'юер

Р – респондент

Додаток Б.

І - Привіт! Дякую, що погодилась взяти участь інтерв'ю. Хочу зазначити, що наше інтерв'ю є конфіденційним, все що ти скажеш буду подане в загальному вигляді без вказання твого імені. Також перед початком ти дала дозвіл на записування нашої розмови на диктофон. Це буде потрібно для проведення подальшого аналізу.

Р - Так, добре.

І - Чудово, тема мого дослідження «Соціокультурна адаптованість студентів та академічна успішність (на прикладі студентів НаУКМА)», яке я проводжу для моєї кваліфікаційної роботи. Якщо у тебе виникли або будуть виникати питання, то можеш їх задавати.

Р - Все зрозуміло, поки питань немає.

І - Добре, тоді можемо починати. Для початку розкажи, будь ласка, як ти розумієш поняття адаптації?

Р- Я розумію адаптацію, як пристосування до традицій, порядку спілкування/роботи в новому місці або в новому оточенні, вивчення їх поведок й пошук своєї відповідної реакції на це.

І - Дякую, а що ти розумієш під соціокультурною адаптацією?

Р - Ага, ну, можливо, соціокультурна адаптація – це звикання та влиття в нове оточення з відмінними від звичних цінностями, культурою, традиціями.

І - Добре, ти зараз навчаєшся на 4 курсі і вже зовсім скоро закінчиш університет. Як ти думаєш, які фактори допомагають студентам адаптуватись в університеті?

Р- Хмм. Як на мене, то тут все дуже залежить від особистості студента. По-перше, має бути загальна дружня налаштованість та готовність іти на контакт, без чого в принципі адаптація проходити не може, бо буде просто існування в чужому оточенні самому по собі. По-друге, можливо, готовність приймати відмінності осіб в смаках/звичках/повадках/інтересах, можливість знайти людей, які поділятимуть ті ж цінності. Тобто необхідно вміти налаштовуватись до нового для тебе середовища, особливо після переходу зі школи. Треба розуміти, що тут все залежить від тебе. Також важливим є загальне університетське середовище, бо якщо там нічого не відбувається і тобі не подобаються загальна атмосфера та контингент студентів, то і бажання вливатися в тусовку у тебе просто не буде.

І - Цікаво, а розкажи тепер, будь ласка, про свій досвід адаптації до університету. Ти можеш сказати, що успішно адаптуватись до навчання?

Р - Думаю, що так, але вона проходила досить нерівномірно. Адаптація до навчання пройшла швидко. Думаю, через те що в школі я багато часу приділяла навчанню, то до темпу роботи, самостійності в графіку й до відповідальності в університеті мені не потрібно було довго пристосовуватись. Адаптація в плані спілкування з іншими студентами та побудови більш міцних стосунків відбулася, скоріш за все, після приєднання до СО «Бадді НаУКМА», де відчувалось якимось більше оточення однодумцями та людьми, які більш-менш поділяють мої погляди. З'явилась якась впевненість в соціальній взаємодії й після цього змогла тісніше спілкуватися як з одногрупниками, так і з іншими студентами.

І - Ти зазначила, що була учасницею Бадді і це сприяло твоєї соціалізації та адаптації. Розкажи, будь ласка, ще трохи детальніше про те, який позитивний або негативний досвід ти отримала в цій організації.

Р - Загалом я була 2 роки учасницею СО «Бадді НаУКМА». Однозначно це дало мені виключно позитивний досвід та хороший вплив на мою адаптацію. Завдяки приналежності до Бадді я в короткий час змогла ближче познайомилася з різними людьми з різних факультетів і таке роззнайомлення дало трохи впевненості в собі, завдяки чому загалом стала більш вільно спілкуватися з іншими студентами. Також ми влаштовували різні активності для першокурсників, що дало мені відчуття залученості до могилянської спільноти. Було багато класних подій, до який ти маєш безпосереднє відношення. Взагалі дуже круто розуміти, що ти стаєш частиною знайомлення першокурсників з нашим університетом.

І - А допомога Бадді на твоєму першому році були для тебе корисна?

Р - Однозначно так. Вони розказували про особливості всіх викладачів, типу хто супер вимогливий, а хто лайтовіший, про цікаві/нецікаві предмети для вибору, казали як екзамени з різних предметів проходили, де яка аудиторія і як розібратися з розкладом. Плюс до цього познайомили нас ще до початку навчального року. І ось останнє було супер корисним, адже через мою невпевненість в спілкування на початку навчання це позбавило моїх страждань в пошуку нових знайомств. Та і можна сказати, що я обрала саме цю студентську організацію, після того як подивилась, яку роль вони відігравали на моєму першому році навчання.

І - Як ти думаєш, викладачі зіграли роль в твоїй адаптації?

Р - Не можу сказати, що супер велику, складається враження, наче мене ще зі школи підготували до навчання в університеті фразами: «а в універі за вами ніхто бігати не буде, щоб ви контрольну написали» і все в такому дусі. Тому не покладала на них цю роль, а більше навчалась вивчати вирішувати всі свої проблеми самотійно.

І - Цікаво, а взагалі рішення вступати в НаУКМА ти приймала самотійно?

Р - Частково обрала НаУКМА під впливом поради батька, за його словами він був найбільшим європейським університетом в Україні. Я не можу не

погодитись з цим. Тому швидко вирішили вступати сюди і не пожалкувала про свій вибір.

І - У тебе були якісь очікування перед вступом та чи вони виправдались?

Р - Очікування виправдалися в плані відсутності корупції, достатньої прозорості процесів та рішень, можливість поїхати на мобільність, якою я скористалась. Взагалі, перед вступом я дізнавалась багато інформацію про універ у знайомих, які тут навчалися. Тому вже знала якісь організаційні та культурні особливості.

І - Які навчальні процеси в університеті тобі давались найважче після школи?

Р - Вставати на перші пари (Сміється). А якщо серйозно, то не можу виділити чогось мега важкого. В цьому плані все пройшло без проблем.

І - А чи тобі подобається загальна атмосфера, яка панує в НаУКМА?

Р - Так, бо це досить камерний університет, де всі одне одного знають, багато з ким знайомі й загалом через це створюється враження деякої «університетської сім'ї». Подобається, що багато саме особистей, всі індивідуальні, але мають більш менш однакові цінності.

І - Чудово, пропоную тепер поговорити про академічну успішність, як ти розумієш це поняття?

Р - Думаю, що це отримання високих балів та засвоєння матеріалу.

І - Добре, чи задоволена ти своїм рівнем знань?

Р - Оцінками так, бо з бюджету не злетіла (Сміється). Рівнем знань відносно так, бо при відсутності застосування здобутих знань на практиці багато чого просто забувається з часом. Але як мінімум є база, до якої можна звернутися за потреби.

І - Як думаєш які фактори впливають на твою академічну успішність?

Р - Для мене безперечно важливим є якість матеріалу для вивчення й структурованість програми, бо при хаотичному вивченні матеріалів з ресурсів типу «Підручники.юа» навіть бажання немає розбиратися з темою. Також, мабуть, адекватність викладача. В тому плані, що він не занижує оцінки, нормально прописує розбаловку на завдання. І, скоріш за все, час, який я

можу приділити, бо не завжди його достатньо для нормального вивчення предметів.

І - Аналізуючи власний досвід навчання в університеті, як думаєш, чи може рівень адаптованості в університеті вплинути на академічну успішність?

Р - Хм (Замислилась) Думаю, так. Бо бачила як людина банально може через погану адаптацію більше хвилюватися про «влиття в колектив», ніж про отриманні бали та знання. Так її увага розсіюватиметься й енергія приділятиметься нервам, а не навчанню.

І - Дякую, скажи, будь ласка, ти зараз працюєш?

Р - Працювала під час активного навчального процесу (початки триместрів на 4 курсі).

І - А твої оцінки та пріоритети якось змінювались після того, як ти почала працювати?

Р - Оцінки не змінилися, так як одразу все продумала та графік підлаштовувала під пари й університет ставила в більший пріоритет, ніж роботу.

І - Добре, дякую. І наостанок пропоную поговорити про навчання під час карантину в онлайн-форматі. Скажи, будь ласка, що для тебе стало найважчим при адаптації до такого навчання?

Р - Ну тут абсолютно точно можу сказати про відсутність особистого контакту з іншими людьми під час пар та перерв, це для мене стало певним викликом на початку, але потім карантин послабили і можна було навчатись не дома паралельно зустрічаюся з друзями. Також бісила слабка організація деяких курсів у дистанційному форматі, а саме: незаповнене дістеду, хаотичність відеодзвінків на парах особливо на початку карантину.

І - А були якісь зміни стосовно академічної успішності під час дистанційного навчання?

Р - Не побачила особливих змін в балах або загальному навантаженні, оскільки розуміла, що оцінювання нікуди не зникло і не можна розслаблятися.

І - Це були всі питання, дякую тобі, що погодилась на інтерв'ю! Можливо ти хочеш щось додати або спитати?

Р - Ні, і тобі дякую! Хочу тільки побажати успіхів з написанням роботи!

І - Дякую!